De triumph der vryheid

Naatje van Streek-Brinkman

bron
Naatje van Streek-Brinkman, *De triumph der vryheid*. M. Schalekamp, Amsterdam z.j. [1795]

Zie voor verantwoording: https://www.dbnl.org/tekst/stre001triu01_01/colofon.php

Let op: boeken en tijdschriftjaargangen die korter dan 140 jaar geleden verschenen zijn, kunnen auteursrechtelijk beschermd zijn. Welke vormen van gebruik zijn toegestaan voor dit werk of delen ervan, lees je in de gebruiksvoorwaarden.

dbnl digitale bibliotheek voor de Nederlandse letteren

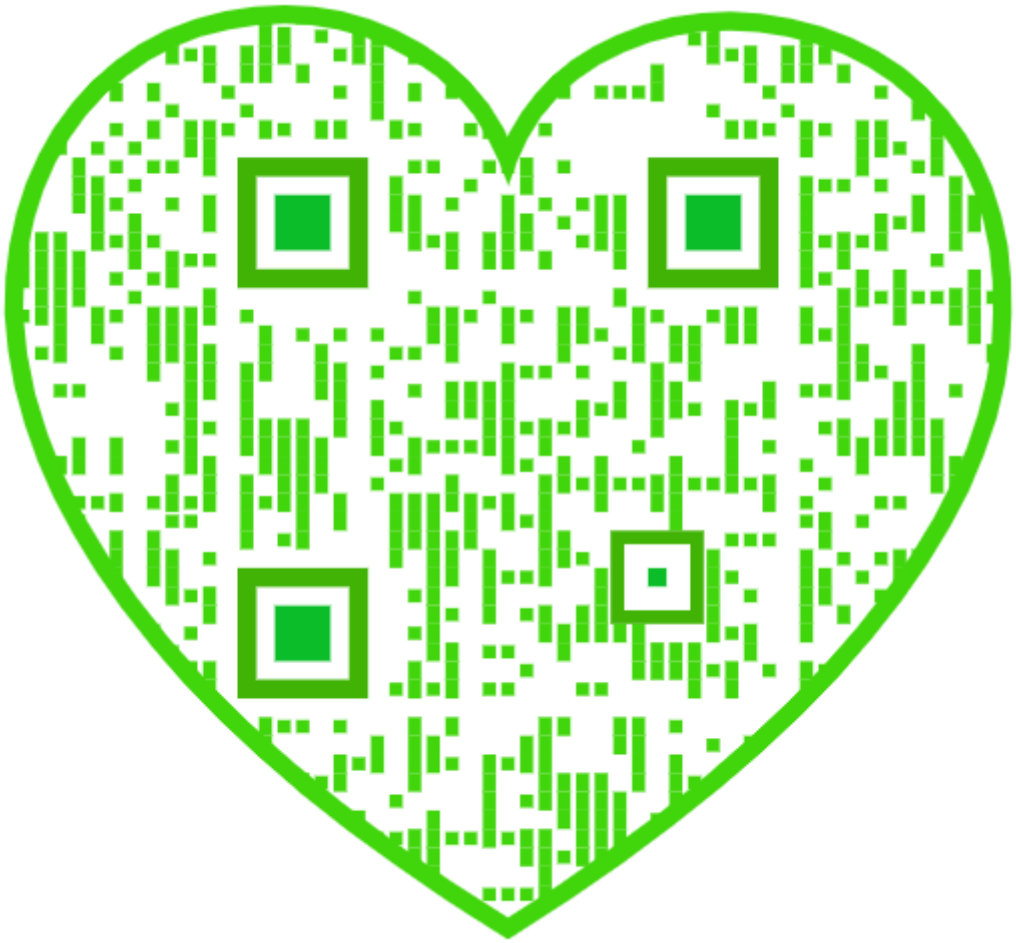

Aan de vrye Batavieren.

Aan u, Geachte Medeburgers! die de Vryheid bemint en waardeert, draag ik dit Tooneelspel op - hetzelve heeft zyn aanwezen alleen aan onze heuchlyke omwenteling te danken. Sinds eenigen tyd gevoelde ik wel eens eene opwellende begeerte om den Tooneel-arbeid te beproeven; dan, het scheen dat ik my tot geen onderwerp kon bepaalen, toen eensslags onze heugchlyke omwenteling, en al het geene daarby onder ons oog gebeurde, myn hart dermaate trof, dat ik begreep, dat de Triumph der Vryheid op de Dwinglandy *en de* Aristocratie *het belangrykste onderwerp was, dat men in deeze eerste dagen, onder de bevallige schaduwe der Vryheid zachtkens rustende, kon behandelen. - Door deeze gedachte bezield, ving ik myn' arbeid aan. - Zonder personeele haatlykheden te zeggen, die altyd een' byzonderen wrok verraaden, heb ik myn' Vryhart, als den Held der histo-*

rie, waarheden doen zeggen, die onder het bereik van elken denkenden Burger vallen - Ik heb hem ook niet bloot als een Vryheids*, - maar ook als een* Menschenvriend *geschetst, omdat ik hier van de Triumph der Vryheid spreek, die zich niet bloot by woorden bepaalt, maar ook eenen dadelyken invloed op de zeden heeft. -* Gelykheid *en* Broederschap *zyn immers de twee deugden, die het hart van elken waaren Patriot moeten bezielen; en deeze twee hoofdtrekken leggen ook den grondslag tot alle de overige deugden, die den zo beminlyken* Menschenvriend *uitmaaken. Myn oogmerk is by dit Tooneelstuk, om de waare Vryheidsliefde, die, wanneer zy werkzaam is, de zeden verbetert, en ons moed inboezemt, om de Dwinglandy, ja zelfs den dood te trotzeeren, ook in de uuren van uitspanning by u aantevuuren. - Hierom heb ik ook getracht dit stuk te mengelen met al het geene eenige betrekking had op de voormaalige onderdrukking, of het geen daar uit voortvloeide.*

Schoon ik by de schetsting der verschillende charakters geene personeele bedoeling had, zo kon het echter mogelyk zyn, dat sommigen, of hun eigen charakter, of dat van anderen, hier in meenen te vinden: - deeze bedenking zou my aangenaam zyn, alzo zy my zou doen ontwaaren, dat ik soms de natuur gevolgd heb: voor het overige wyzen wy zulke lieden, tot het oude spreekwoord: Die de schoen past, trekt hem aan.

De Kunstkenner zal in dit stuk voorzeker plaatsen vinden, die, of voor eene kieschere bewerking, of eene andere wending van gedachten, waren vatbaar geweest. Om de volgende redenen verzoek ik hem een weinig toegeeflykheid: - Dit stuk is myn eersteling voor het Tooneel; het onderwerp was zwaar, en geheel eigen vinding; het vereischte honderde oplettendheden, zo dat het wel mogelyk is, dat my het een of andere ontglipt zy; voords is dit stuk in den tyd van twee maanden bewerkt en afgedrukt, door het verlangen om hetzelve in dit zo gepaste oogenblik in de waereld te hebben. - Het eene en andere zal my, zo ik hoop, de toegevendheid der Kunstrechters doen verwerven.

Vertooners.

KAREL VRYHART, *een Schryver*.
JULIA, *zyne Vrouw.*
AMALIA, *zyne Dochter, Minnaresse van Beaumont.*
EDUARD, *zyn Zoontje, oud zes jaaren.*
FREDRIK BEAUMONT, *een van zyn ambt ontzette Patriot, Minnaar van Amalia.*
DE VRIES, *een Grysaard, vriend van Vryhart.*
EEN GRYSAARD, *uit de buurt van Vryhart.*
ZYNE DOCHTER.
Eenige Clubisten.
Een bediende van Vryhart.
DRAAYER, *een Geestelyke.*
ZEVEN RAADEN.
DE SCHOUT.
Een Bode.
Twee Gerechtsdienaars.
De Cipiers knecht.
De Scherprechter.
Het Volk.
Eenige Burgers.
Een Maagdenstoet.
De Fransche Generaal.
Het Fransche Volk.

Het Tooneel speelt in eene der Grenssteden van Nederland.

De triumph der Vryheid.
Tooneelspel.
Eerste bedryf.

Het Tooneel verbeeldt eene kamer in het huis van VRYHART*; deeze zit aan de rechterzyde aan eene tafel, waarop eenige losse papieren en gedrukte bladen liggen, hy schryft eenige regelen op een groot blad, doorziet het, steekt het by zich, en legt de andere papieren by elkanderen: alles in eene peinzende houding. Aan de linkerzyde staat een secretaire.*

Eerste tooneel.

VRYHART.

Rampzalig Nederland! hoe diep zyt zy gezonken'...
Waar is die grootsche roem, weleer aan u geschonken,
Waar is die vryheid, moed, en deugd, en heldenaart?...
O *Vryheid!* gy die eens 't kleinnood van Neêrland waart,

Gy ziet door Batoos kroost met schande en smaad u loonen!
Gy ziet door Dwinglandy, en Eigenbaat u hoonen: -
Gy leeft, helaas! niet meer op Neêrlands grondgebied -
De burger voelt zyn bloei - maar hy verbreekt die niet.
Helaas! zyn fiere moed, zo menigmaal gebleeken,
Is door den trotschen Dwang, ten eenemaal bezweeken;
En hy, wiens edel hart alleen voor *Vryheid* slaat,
Wiens moed niet wordt verzwakt, door't woên der eigenbaat -
Die 't waagen durft zich stout, en moedig te verzetten,
Die 't hoofd durft biên, wen hy de *Vryheid* ziet verpletten:
Wat lot, wat vreeslyk lot, wordt hem helaas! bereid? -
Een kerker, ketens, smaad! zie daar wat hem verbeidt: -
Zyn moed wordt overheerd - hy moet voor boeijen zwichten.
De burger zucht! - doch durft, al zuchtend, niets verrichten. -
Wy hoopen, Frankryk dat uw dappre heldenstoet,
Op Neêrlands grondgebied, ook eerlang zy begroet;
Dan zal de *Vryheids*-min met glorie zegepraalen!
Dan zal de *Vryheids*-vriend op nieuw weêr adem haalen!
Ach! wierd eerlang aan deez' myn hartewensch voldaan,
Dan ving der burgren heil met nieuwen luister aan -
'k Zou dan, met vreugd, myn bloed, myn welzyn en myn leven,
Voor u ô burgery! gewillig overgeeven!.....
Maar hoe! - wie weet, wat lot eerlang my zelf nog wacht!
'k Ben, door myn vrye taal, reeds by 't gerecht verdacht;
De Rechtbank liet my korts, om myne schriften daagen;
De trotsche Heerschzucht, zal veelligt het uiterst waagen!
Dan kerker, boei, of dood! - wat ook myn lot hier zy -
'k Verzaak de *Vryheid* niet - ik sterf! - of ik leef vry!...

Tweede tooneel.

VRYHART, JULIA.

Zy koomt in, terwyl Vryhart bezig is, zyne papieren in de secretaire te bergen.

VRYHART, ***Julia sterk aanziende en haar den sleutel overgeevende.***
Dag, liefste Julia! - gy schynt door smart bewoogen,
Gy peinst en zucht - ik zie de traanen in uwe oogen.

JULIA.
't Is waar, 'k ontken het niet, ik doolde treurig om,
Melancholie dunkt my, ontmoet my van rondsom;
Myn geest is somber - ach- een steen ligt my op 't harte,
'k Gevoel een zwaare last van folterende smarte -
't Is of een voorgevoel, een naakend onheil meldt -
't Is of die zwaare last, my ongeluk voorspelt:
'k Heb my reeds in den hof, in de open lucht begeeven,
My dacht, ik zag ook daar, een sombre schaduw zweeven:
De lucht was zwart, - de wind heeft alles uitgerukt,
De zwaare trotsche eik ligt in het zand gebukt -
In 't dennebosch zyn ook de boomen neêrgeslaagen:
De felle noordenwind verwoestte in zyne vlaagen,
Den gantschen hof: Ik had daar rust en troost verbeid -
Maar 'k vond helaas! ook daar verwoesting, treurigheid -

VRYHART.
Uw al te sterk gevoel, schept u die bron van rampen!
Verbeelding doet uw geest met herssenschimmen kampen -
Gy martelt dus u zelf. -

JULIA.
ô Waar' 't een herssenschim!
Neen Karel! neen, 't gevoel van myne huwlyksmin
Zweeft my thans al te sterk, te levendig voor d'oogen,
En ach! dit teêr gevoel, heeft nooit myn hart bedroogen:
Ik ducht niets voor my zelv' - de bron van myne vrees,
Is, dat uw *Vryheidsmin*, ten hoogsten toppunt rees;
En daar, in 't laatst geschrift, uw denkwys is gebleeken,
't Gerecht u heeft gedaagd - zal 't zich ook willen wreeken;
En 'k weet dat g' u slechts op uw woord ontslagen ziet:
'k Ontveins my geen gevaar - zo gy de stad verliet,
Dan zou de rechtbank u, gewis, als schuldig daagen,
En zo gy blyft - veelligt zal Heerschzucht alles waagen!
Dit is geen hersenschim, geen loutre, valsche schyn,
De tyranny verbergt haar dodelyk fenyn.

VRYHART.
Zie daar dan Julia! de bron van uwe smarte!
Zie daar, de worm die knaagt aan uw gevoelig harte.
Ach beste en tedre gaê! ontrust u niet om my -
Ik sta voor *Vryheid* pal, en wat myn lot ook zy,
Geen knaagend zelfverwyt, zal immer my doen beeven,
Ik vrees dus niets - wat zegt myn lot, myn bloed, myn leeven,
Wat zegt dit in de schaal der algemeene ellend? -

Helaas! waar zich myn oog, aan alle kanten wend -
Daar zie ik slaafschen dwang, onbillykheid en traanen,
Ik zie den vuigen schelm den weg tot eer zich baanen,
De *Vryheids*-vriend wordt staeg miskend - gedrukt, verplet
De *booswicht* scherpt het staal dat op hem wordt gewet -
En wat zegt, in dien stroom van algemeene rampen,
Een enkel burger, die met foltering moet kampen!
Zyt groot myn Julia! - dat zich uw hart verheff'!
Toon dat gy *Vryheid* mint, wat onheil ons ook treff'.

JULIA.
Helaas myn kindren!

VRYHART.
Die zyn immers ook de mynen!
Veelligt zie ik hen nog in drukkende armôe kwynen;
Wat uitzicht blyft hun in den algemeenen nood?
De braave Patriot vindt naauwlyks een stuk brood;
Geen post, of ampt wordt thans door kundigheid verkreegen;
De maalstroom van 't geluk juicht slechts den vleier tegen,
En hy alleen, die zich, als slaaf, in 't stof verneêrt,
Voor laage dwangzucht kruipt - wordt met een ampt vereerd: -
De hoop op Frankryks macht is ons nog bygebleeven,
Die hoop alleen bezielt myn afgepynigd leven,
Die fiere heldenstoet is ons reeds zeer naby,
ô Wierden wy daar door verlost van slaaverny!

Derde tooneel.

De voorigen, AMALIA.

AMALIA.
Papa! daar is Beaumont.

VRYHART, ***glimlagchende.***
Laat hem maar binnen treeden.
Is aan uw hart niet reeds een tedre zucht ontgleeden?

AMALIA, ***in het heen gaan.***
Gy plaagt my ook altoos!

Vierde tooneel.

De voorigen, BEAUMONT.

BEAUMONT *en* AMALIA, *treden te zamen binnen,* BEAUMONT *geeft haar schielyk een kusch, groet* JULIA *in 't voorbygaan, - reikt de hand aan* VRYHART, *en zegt met levendigheid.*

BEAUMONT.
Goed nieuws myn beste vrind!
Goed nieuws! 'k ben bly, dat ik u aan uw wooning vind,
Het Fransche leger heeft op gistren 't Fort verwonnen!
Op gistren morgen vroeg is reeds 't gevecht begonnen.
Men vocht eerst hevig, maar, ons volk, reeds afgemat,
Bezweek. Toen 't Fransche heir geheel verwonnen had

Bleef 't Oorlogsvolk geen keus, het moest zich overgeeven.
In 't eigen oogenblik schijnt alles te herleeven,
De Burger juicht van vreugd, nu hij de Franschen ziet -
Hij juicht hun galmend toe, in 't allerverst verschiet;
Zij zien zich allerweeg met broederliefde ontmoeten,
Terwijl, uit 't naaste dorp, de jeugd hen ging begroeten;
En daar elk burger hen, als zijne redders, eert -
Zo wordt ook d' oorlogskreet in bly hoezee! verkeerd.
't Ging alles rustig toe - men stortte vreugdetraanen!
En daar de Franschen ons, het spoor tot *Vryheid* baanen,
Daar hunne *Vryheid* steunt op deugd, en heldenaart -
Zo wierd door hen de rust en veiligheid bewaard;
'k Ontfing deez' brief,

Vryhart neemt den brief van Beaumont aan, en legt die op de tafel.

Die zal u juister onderrichten.
Zo moet de Dwinglandij, in't eind, voor *Vryheid* zwichten,
Zo wordt eerlang in ons zo dierbaar Vaderland,
Alom, met dankbre vreugd, den Vryheidsboom geplant.
Gy hebt myn beste vriend! nu geen gevaar te schroomen -
Het Fransche heir zal wis eerlang hier binnen koomen.
Kom burger juich met my! nu *Vryheid* weêr herleeft,
Hoezee! en driemaal rond! toon dat ze ons blydschap geeft.

Zij draaijen by deeze laaste regel driemaal met de hoeden in 't rond. Julia en Amalia roepen ook hoezee, en geeven door tekenen hunne blydschap te kennen.

VRYHART*, met gevoel.*
Wat bly geluk! wat vreugd! wat ommekeer van zaaken,
Wiens hart zou, lauw en koel, niet in beweeging raaken? -

Wiens hart tikt niet, herhaald, door warme zuivre vreugd? -
ô Dierbre *Vryheidszon!* wiens straal de ziel verheugt!
ô Mocht uw glans welhaast ons van naby bekooren!
ô Mocht uw gloed eerlang, ons recht in 't aanzicht glooren!
Ontfang, daar ge alles groent, verkwikt en bloeijen doet,
Ontfang d' erkentenis van myn ontroerd gemoed: -
Door u, zal Nederland met nieuwen luister bloeijen,
De straal, dien gy verspreidt, zal ieders hart doen gloeijen.
Heb dank, myn broeder, dank! voor 't heuchelyk bericht.
En gy myn Julia! uw ziel zy thans verlicht -
Kom rust nu aan myn hart! -

hy neemt haar in zijnen arm.

Voel het door blydschap kloppen,
Kom kusch myn traanen af, 't zyn enkle vreugde droppen.

Julia kuscht de traanen van zyne wangen. tegen Amalia.

En gy Amalia! kusch Fredrik eens voor my.

Beaumont kuscht haar met drift.

Dat eerlang ook uwe echt, gewettigd - heilig zy! -
Houdt moed myn kindren! want de storm is aan't bedaaren,
De *Vryheidszon* zal dra de duisternissen klaaren,
De *Vryheidsvriend* wordt haast weêr in zyn post hersteld -
Hy blyft geen speelbal meer van 't wreed en woest geweld:
Hebt slechts nog wat geduld, myn braave - lieve kindren!
Eerlang zal het fortuin uw' echt niet meer verhindren.

JULIA ***met levendigheid tegen Vryhart.***
Gelukkig is het hart, dat zo de vryheid mint.
Zo waare deugd op d'aard ooit ziel aan ziel verbindt,
Zo doet uw deugd my thans dit waar genoegen smaaken,
Zy doet myn ziel door 't vuur der reinste wellust blaaken:

Gy dierbre! zyt myn roem! myn wellust op deeze aard,
De flonkerster, waarop myn oog met blydschap staart!
Wat ramp my immer treff', - 'k wil alles overgeeven,
Als ik aan uwe zy, slechts in een hut mag leeven.
ô Hemel! hoor myn wensch! - ontruk hem niet aan my!
Met hem ken ik 't geluk, zelfs in een woestenij.

BEAUMONT.
Amalia! zult gy my ook zo teder minnen?

AMALIA.
Ach! Fredrik, wie dan gy zou ooit myn hart verwinnen?

BEAUMONT.
'k Vernieuw dus, teergeliefde! op 't plechtigste u den eed;
Van achting liefde en trouw, dien ik u eenmaal deed!
Hoe zalig zal myn lot aan uwe zyde vlieten;
Hoe heugchlyk zal myn hart elk oogenblik genieten -
Ik leef alleen voor u - ô was die dag reeds daar!....

AMALIA.
Ik word haar morgenrood reeds in 't verschiet gewaar.

VRYHART.
Zeg, lieve Julia! waar is onze Eduard?

JULIA.
Hier naast -

VRYHART.
Dit lieve Kind ligt my te na aan 't hart,
Om ook niet in dit uur, in myne vreugd te deelen,

tegen Amalia.

Haal hem Amalia! - misschien is hy aan 't speelen -
Dan laat dit zyn zo 't wil, - breng hem toch aanstonds weêr.

AMALIA.
Ik keer terstond. -

Zij vertrekt.

Vyfde tooneel.

De voorigen.

VRYHART.
Kom vriend! kom zettten we ons wat neêr,
Wy moeten eens ter eer der lieve Vryheid klinken.
Zeg Julia! hebt gy geen glas liqueur te drinken.

JULIA.
ô Ja!

Zij vertrekt. -

Zesde tooneel.

VRIJHART, BEAUMONT.

VRYHART.

Hy neemt den Brief die Beaumont hem gegeeven heeft van de tafel.

Ik zie terwyl uw' brief nog even in. -

Na geleezen te hebben.

ô Edele triumph der waare *Vryheids*-min!
Ja vriend! het Fransche heir zal nu niet lang meer toeven,
Zyn zegepraal zal wis geen wapenen behoeven:
ô! Was 't alreeds die stond, die glorieryke dag,
Waarop ik hen, omringd van onze burgers, zag!

Zevende tooneel.

VRYHART, BEAUMONT, JULIA.

Julia, zet een flesje met een paar kelkjes op de tafel.

VRYHART.

Hy schenkt in, zy neemen beiden een glas.

Ter eer der Vryheid, door der Franschen hulp verkreegen!
Hier voegt een bly hoezee*!* - Zy juicht ons lagchend tegen.

Zy zwaaien beiden met de hoeden by de volgende woorden: en Beaumont galmt ook Hoezee.

Hoezee! Hoezee! Hoezee! de waare *Vryheid* leeft!
Die heil, en vreugde en troost aan Neêrlands burgren geeft!

Achtste tooneel.

De voorigen, AMALIA, EDUARD.

AMALIA, komt met den kleinen Eduard aan de hand, die vrolijk naar zyne moeder loopt, en haar kuscht.

BEAUMONT.
Daar komt de jongen aan, hy huppelt van genoegen,
Geen bange zorg doet nog zyn hart van onrust zwoegen.

VRYHART.
Kom beste jongen!

Hy omhelst hem met gevoel.

kom, zit wat op Vaders schoot!
Ik wil dat, op deez' dag, uw blydschap zy vergroot,
Gy zingt zo gaarn, welaan, ik zal u liedjes leeren,

Waardoor gy, in uw jeugd, de Vryheid kunt vereeren.
Kom Fredrik zing eens op - myn dochter zingt dan meê,
En gy ook Julia!...

Zy zucht.

VRYHART.
Ons voegt geen hartewee; -

EDUARD.
Wat drinkt gy daar?

VRYHART.
Myn kind, wy hebben eens geklonken,
Ter eer der *Vryheid*, en een glas liqueur gedronken.

EDUARD.
Ik wou dat ik daarvan dan ook eens proeven mocht,
Ach vader lief! 'k heb u nog nooit daarom verzocht.

VRYHART.
Welaan, maar gy moet dan ook met uw hoedje waaijen,
En roepen 't bly hoezee, zo driemaal onder 't zwaaijen. -

EDUARD, ***Vryhart zet hem op den grond, hy drinkt en zwaait met zyn hoedje.***
Hoezee! Hoezee! Hoezee! de lieve Vryheid leeft!

Zy klappen allen in de handen, en kusschen hem beurtelings, hy gaat by Julia.

JULIA.
Gy weet niet, dierbaar kind! wat blydschap gy my geeft.

EDUARD.
Maar, beste Moeder! zeg, nu Vryheid is gegeeven,
Zult gy nu altyd bly, en hartlyk vrolyk leeven?

EDUARD gaat naar VRYHART.

[..] gy ook Vader zingt gy nu gelyk voorheen?

Het kwam my voor, dat gy sinds lang zo droevig scheen.

VRYHART.
Gy hebt gelyk, maar nu wy Vryheid weêr zien praalen,
Nu zal de dankbre vreugd uit ieders oogen straalen.
ô Edle *Vryheids* min! nu gy weêr triumpheert,
Is ook de smart op eens, uit myne ziel geweerd. -

EDUARD.
Maar vader lief! gy zoudt m'een Vryheidsliedje leeren!

VRYHART.
'k Voldoe, myn Eduard! met vreugde aan uw begeeren:

Tegen Beaumont.

Kom, vriend lief! - kom, o zing eens met Amalia!
Ik neurie dan wat meê, en gy ook Julia!

AMALIA ***tegen Beaumont.***
Zeg maar wat lied gy wilt! - 't is my toch om het even,
Maar gy moet voor het kind niets ongemaklyks geeven.

Hy begint te zingen, Amalia zingt meê, als ook by het tweede couplet Vryhart en Julia, de kleine neuriet by het derde couplet ook de wys.

Zangwyze: *Voor het Vaderland en Vryheid.*

'k Heb de Vryheid trouw gezwooren,
Trouw tot in den jongsten nood!
'k Zal haar roepstem nimmer smooren,
Haar beschermen tot myn' dood!
'k Haat de slaverny,
'k Vloek de Dwinglandy;
Ja myn hart, aan deugd verpand,
Franschen! klopt voor 't Vaderland.

Zou ik voor de Heerschzucht knielen?
Neen! getrouw aan mijnen eed,
Zal de Vryheid my bezielen,
Daar ik van geen kruipen weet.
'k Haat de Dwinglandij,
'k Vloek de slaverny,
Franschen*!* 't hart, aan deugd verpand,
Klopt voor 't zuchtend Vaderland.

'k heb de Vryheid trouw gezwooren,
Trouw tot in den jongsten nood!
'k Zal haar roepstem nimmer smooren,
Daar 'k uit 't bloed der helden sproot!
'k Haat de Dwinglandij,
'k Vloek de slavernij,
'k Sterf veeleer aan trouw verpand,
Op de puin van 't Vaderland.

Ik stry nooit voor laffe grooten,
Aan het nietig goud gehecht,
Nimmer stry ik voor Despooten,
Tot verdrukking van 's Volks recht!

By dit laaste couplet, worden zy gestoord, door dat zeer hard, gescheld en te gelyk sterk geklopt wordt.

JULIA *en* AMALIA, *schrikken beiden.*

Negende tooneel.

De voorigen.

Een bediende opent de deur, er koomt een Schout met twee Gerechtsdienaars binnen.

JULIA, ***terwyl zy inkoomen.***
Wat of dit zy! ik beef!.....

VRYHART.
Ontrust u niet,

AMALIA.
Ik schrik!

DE SCHOUT, ***in 't inkoomen.***
Gy schynt vry opgeruimt! - gy zongt op 't oogenblik.

VRYHART.
Een hart dat schuldloos klopt, juicht steeds de blydschap tegen

DE SCHOUT.
Ik denk de blydschap zal u niet zo sterk beweegen,
Als ik u d' oirzaak meld, waarom ik hier thans koom:
Wie is heer Vryhart?

VRYHART.
Ik! ik zeg dit zonder schroom!

DE SCHOUT.
't Is wel! 'k ben dan gelast, van u met my te voeren,
Geef u gevangen!

JULIA.
Ach! hoe voel ik my ontroeren!

VRYHART.
Waarom? zeg my wat ik misdeed? - toon my uw last! -

DE SCHOUT.
Gy hebt den Souverein, door laster aangetast -
Maar dit 's myn zaak thans niet - gy moet u overgeeven -
Zie hier 't arrest, hier baat voor u geen tegenstreeven.

Hy laat hem 't arrest zien.

JULIA.
Wat felle bliksemstraal doorboort me op eens het hart!
Gy Karel! gy! ô neen! daar ik hun woede tart -

Met moed,

Myn dierbre vriend! geen macht, rukt u van myne zyde,

Zy drukt hem in haare armen.

AMALIA, ***met gevoel.***
Rampzaal'ge vader, ach!

BEAUMONT, ***met drift en grootheid.***
Zou 'k u geen bystand wyden?
Wat onverwachte slag! helaas myn braave vriend!
Is dit in 't eind het loon, dat uwe deugd verdient?
'k Zal alles voor u doen, wat ramp gy ook moogt duchten!

Hy veegt zyne traanen af.

EDUARD, ***op een' droevigen toon.***
Als ge allen schreit - dan schrei ik ook.

DE SCHOUT.
ô Al dat zuchten
Is nu vergeefs! hadt gy, Mynheer, daaraan gedacht,
Voor dat gy't kwaad bedreeft - dan hadt ge uw taal verzacht:

Gekerm en naberouw kan u thans weinig baaten;
Ik heb geen tyd, gy moet terstond uw huis verlaaten:
Als ge, in uw kerkerhol, uw uuren knaagend slyt,
Dan hebt gy tot berouw en weenen ruimer tyd -
Dit is altyd het loon, van zulk oproerig woelen,
Die zyn Regeering schendt - moet ook de straf gevoelen.

VRYHART.
'k Veracht uw taal! gy Schout van 't heilloos schelmenrot -
'k Lagch om uw zedeleer - zy wordt van my bespot,
De schelm moog beeven, maar, gy kunt my niet vertzaagen,
Ik volg u ras, - ik zal myn lot grootmoedig draagen, -
Myn hart was immer groot, myn ziel denkt edel, vry!
Zy heeft ook niets gemeens met schelmen zo als gy.

DE SCHOUT.
Ik Zal u van dien hoon zo daadlyk reek'ning vraagen,
Kom gy moet mêe -

hem by den arm trekkende.

JULIA, ***hem terughoudende.***
'k Verlaat myn dierbre Vryhart niet -

Tegen den Schout.

Ge ontrukt hem niet aan my - de traanen die gy ziet,
Zyn hier het echte merk van myn standvaste liefde. -
Zo waare huwlyksmin ooit uwe borst doorgriefde,
Zo zult gy menschlyk zyn - ach deel in mynen ramp!
Besef al 't foltrend leed, waar mede ik zuchtend kamp,
Ik bid u, wil myn gaê uit medely behoeden!

DE SCHOUT.
Men kan zyn schuld genoeg, uit uw geteem, vermoeden -
't Wordt tyd!

AMALIA ***met verontwaardiging.***
Wat laage ziel!

FREDRIK.
Uw hart is wreed - Barbaar!...

VRYHART ***zich losrukkende uit de armen van Julia. Tegen den Schout.***
Toef slechts een oogenblik. -

Tegen Julia.

'k Beef niet voor 't felst gevaar -
Maar gy, myn Julia! ik min u meer dan 't leven! -
Ik ben ook Vader! ach! .... ik moet myn kroost begeeven!

Na een weinig stilzwygen.

Maar troost u in myn lot - de hoop begeeft my niet -
Reeds daagt de Vryheids-zon met luister in 't verschiet;
Eerlang verheugt zy ons, door haare blyde straalen;
In 't diepste kerkerhol zal ook haar schynzel daalen,
ô Schrei dan niet om my - myn beste! wees bedaard!

Tegen Beaumont.

En gy, draag zorg voor hen, wyl ge op ons welzyn staart!..

BEAUMONT.
Gy moogt, rampzaal'ge vriend! op myne vriendschap bouwen,

VRYHART, ***Eduard omhelzende.***
Vaarwel, myn Eduard! - 'k ontroer door hem te aanschouwen.

EDUARD.
Helaas! waar gaat gy heen? - gy hebt my straks beloofd,
Dat gy zoudt vrolyk zyn. -

VRYHART ***met veel nadruk.***
Die blydschap is verdooft!....

BEAUMONT.
Maar hoe! dus wordt geheel der Burgren recht geschonden,
Heeft Heerschzucht dit geweld op nieuw weêr uitgevonden?
Dit is een nieuwe trek, die wreede dwangzucht maalt;
De Burger wierd voorheen nooit uit zyn huis gehaald,
Door Schout en Dienaars - heeft m'ooit zulk geweld geleden!
ô Arme Burgery! hoe ziet ge uw recht vertreeden! -

DE SCHOUT.
't Verveelt my nu Mynheer!

VRYHART, ***met het sterkste gevoel.***
Een oogenblik! ik ga.
Vaarwel Amalia! vaarwel myn Julia!....
Kom toont uw' fieren moed, en troost u in myn rampen!
Ik beef niet voor myn lot, leert ook met 't uwe kampen.

Terwyl Julia hem sprakeloos en schreiende in haare armen knelt, komt de Schout en ontrukt hem met geweld. -

DE SCHOUT.
Kom, kom, dit heeft geen eind, 't is lang genoeg Mevrouw!
Gy hebt nog tyds genoeg tot traanen en berouw -

JULIA.
Barbaar! durft gy myn smart, myn foltering noch hoonen!
Welaan! 'k zal op myn beurt myn' moed u ook betoonen.

Zy vat Vryhart weder in haare armen - de Schout wil hem met geweld ontrukken - de Dienaars komen hem op 't laatst te hulp; Julia worstelt tegen den Schout.

Ge ontrukt myn' Vryhart niet aan myne veege borst!
Voor dat uw staal hem eerst heeft met myn bloed bemorst, -
Of voer my met hem meê naar diepe duistre holen,
Waar ik geen daglicht zie - maar, aan zyn zy' verschoolen,
In 't zelfde noodlot deel -

Zy worstelt sterker.

Gevloekte schurk! barbaar!
O heilloos Schelmenrot! ontmenschte moordenaar!

Haare krachten bezwyken. Zy valt in onmacht.

VRYHART ***tegen den Schout, die hem boeit.***
Ik vrees den kerker niet. -

Zyn kluisters beziende.

Dees' Kluisters zyn geen schanden,
De trotsche *Dwang*, zal ligt, haar wraak op my doen branden,
ô Vryheid! 't is voor u, dat ik ze draagen moet!
Dit denkbeeld maakt my groot in mynen tegenspoed.
Vaarwel Amalia! draag zorg voor uwe moeder!
Vaarwel myn waardste vriend! ô wees hun troost en hoeder.

Hy gaat heen met den Schout. - Het gordyn valt, terwyl Beaumont en Amalia hem zuchtende naöogen.

Einde van het Eerste Bedryf.

Tweede bedryf.

Het Tooneel verbeeldt eene by aen avond verlichte Raadzaal, 'er zyn zeven Raaden vergaderd.

Eerste tooneel.

ARISTOCRATUS, *President.*
Deez dag, Mynheeren! eischt op nieuw beleid en moed,
Kom, stuiten wy 't geweld van 't laag gemeen, dat woed, -
Dat woelt en muit - zich trotsch verheft van allerwegen,
Dat, scheldende op onze eer, een' aanhang heeft verkreegen,
Die zich gezach verwerft, door burgers van meêr geest -
'k Ontveins het niet, nog nooit zyn we in een tyd geweest,
Waarin 't Stadhouderschap voor meerer ramp moest duchten.
Hoe zullen wy, helaas! het dreigend leed ontvluchten?
Ons Krygsvolk wordt verheerd, ontwapend of gedood -
En zoo de *Vryheidsmin*, die daaglyks wordt vergroot,
Niet eensslags wordt gestuit - zyn wy gewis verlooren!

Met trotschheid.

De naam van *Heerschers!* kan ons aller oor bekooren*!*
Kom, vesten wy 't gezag, dat ons nog overschiet -
En straffen wij gestreng al wie ons weêrstand biedt:

Dit middel is alleen ons overig gebleeven,
Wy moeten, trotsch en stout, de burgery doen beeven....
Elk, die in deezen tyd, zich vrye taal vermeet, -
Zyn eerbied ons onthoudt - in onzen rechten treedt,
Moet met gevangnis, boei- en dood die misdaân boeten!
De Vriend der Vryheid kruipe als slaaf voor onze voeten!
Op dat de schrik en vrees hen sidderend weêrhou,
Dit blyft de hoop alleen, waar op ik vleiend bouw -
Ja 't volk denkt vrij - doch durft zich niet met moed verzetten,
En 't kromt den hals gedweê - 't buigt zich voor onze wetten,
Dat eerst het snoode hoofd der muitelingen vall',
Dan zult ge eind'lyk zien, hoe alles beeven zal;
Zo wy, door strengen Dwang, hier 't muiten niet beletten,
Zo zien wy ons welhaast van onzen post ontzetten.

HERITAS.
De Franschen zyn alreeds ook meester van het Fort,
Helaas! ik vrees alleen wy schieten tyd te kort.

ARISTOCRATUS.
Geen nood: want Vryhart wierd reeds op myn last gevangen.
Haast komt de Schout - ik wacht met duldeloos verlangen,
Naar de uitkomst van die zaak, ik vrees daar schuilt nog meer:
Want hy ging by 't verhoor, my stout en vrij te keer, -
Ik denk, door *Vryheidsmin*, als raazend aangedreeven,
Dat hy ons meerer werk, dan zyn geschrift zal geeven.

Tweede tooneel.

De voorigen. EEN BODE.

De Bode tegen Aristocratus.
Daar is de Schout, Mynheer!

ARISTOCRATUS.
Zeg dat hy binnen koom,

De bode vertrekt.

Derde tooneel.

De voorigen, DE SCHOUT.

't **I**s om den achtb'ren Raad, dat ik myn toorn betoom,
'k Heb toch den schelm gevat, na zeer veel tegenpraaten,
Van vrouw, van dochter, vriend - doch 't kon hem weinig baaten,
Hy heeft dees Raad en my, door zyne taal, onteert -
Hy schold my uit voor schelm - maar 'k heb hem overheerd -
En hem, op uw bevel, in 't kerkerhol geslooten,
'k Heb dit geschrift, dat ligt zyn misdaad zal vergrooten,
By 't onderzoek ontdekt. - Hier is 't, -

hij geeft het aan Aristocratus over.

Hy wierd verschrikt, -
Ik heb den booswicht recht in zyne list verstrikt.

ARISTOCRATUS, ***tegen den Schout.***
Gy hebt uw' last volbragt. -

de Schout gaat heen.

Vierde tooneel.

DE VOORIGEN.

ARISTOCRATUS.
Dat muiters zich verzetten,
Ik zal hen siddren doen! - wy moeten hen verpletten.

Hy opent het papier, en leest met verbaazing.

Plan van omwenteling.

's Morgens ten vyf uuren zal men den aanval doen. Vyftig der kloekmoedigste saamverbondenen, van gelaadene Pistoolen en van Houwers voorzien, zullen zich by kleine partyen, langs onderscheidene wegen, naar de Casern begeeven, en zorgen dat zy 'er allen op hetzelfde oogenblik koomen. Zy zullen de schildwagten overvallen en het geschut vermeesteren, het welk zy terstond tegen de Casern zullen richten; ter zelfder tyd zal een dergelyk Corps de hoofdwacht overvallen, en een ander zich meester maaken van het arsenaal. Voorts zal men ook den Commandant gevangen neemen, en hem aan de bezetting doen gelasten, dat zy zich niet zal hebben te weer te stellen; de leden van den Magistraat zullen

insgelyks gearresteerd worden, en al wie zich poogt te verzetten zal terstond afgemaakt worden. De overige als dan in de wapenen gebragte leden der Leesgezelschappen zul . . . . .

't Is niet heel aangevuld -

Hy laat het zien.

Zo worden wy belaagd -
Zo toont dit snood gebroed zich trotsch en onvertzaagd -
Wy moeten 't nu, met moed, door straf by straf verneêren,
En dus den storm, die loeit, van onze hoofden keeren -
De ontwerper van dit plan zy uit den weg geruimd!
Wat denkt deeze achtbre Raad? - Hier dient geen tyd verzuimd,

HERITAS.
Dit 's hoog noodzaaklyk! ja, ik ben van uw gevoelen.

BELANGIUS.
Men zou dus onzen val wel dra geheel bedoelen.

SEVERUS.
Ja, zulk een stout bestaan zy met den dood geboet!

INOTIUS.
't Is of men thans alom verradery ontmoet -

SINCERUS.
Wy moeten Vryhart eerst nauwkeurig ondervraagen,
Dan kunnen we ons naar recht en billykheid gedraagen,

TIMIDUS, *met schroom*.
Gewis - want zo het heir der Franschen eens verwon,
Zag 'k niets dat, om deez daad, hun wraak vermurwen kon.

ARISTOCRATUS ***met trotschheid.***
ô Daarom juist Mynheer! wy moeten nimmer vreezen.
Wy moeten trotsch en stout - doch nooit kleinmoedig weezen.

Vyfde tooneel.

DE VOORIGEN, een Bode.

ARISTOCRATUS, ***hy schelt, de Boode komt binnen.***
Ga, zeg dat Vryhart hier terstond geboeid verschyn'!

DE BODE vertrekt.

Zesde tooneel.

DE VOORIGEN.

ARISTOCRATUS.
Thans vordert ons belang, dat we allen werkzaam zyn,
Wy moeten hier het kwaad tot in zyn' wortel treffen;
Ons boven 't heilloos doel van 't muitend rot verheffen.
Dat Vryhart's strenge straf hun tot een schrikbeeld zy;
Beneemen wy den moed, tot meer verradery. -
Dan zal de Patriot, door muitzucht aangedreeven,
Terwyl hy angstig zwygt, voor 't wettig wraakzwaard beeven!..

Zevende tooneel.

DE VOORIGEN, VRYHART geboeid, hy nadert met eene geruste houding.

ARISTOCRATUS.
Verrader! ha, uw list is eindelyk ontdekt -
Uw rol is uitgespeeld - gy hebt onze eer bevlekt,
Gy hebt zo vaak, vermomd, ons naar het hart gestooken -
Dan, al uw snood verraad, zal op u zyn gewrooken;
Gy hebt de Burgery verleid - en aangezet
Tot laage muitery - ons hoog gezach verplet -
En voor uw Souverain den eerbied steeds vertreeden,
Hoe menig schuldig schrift is aan uw pen ontgleden!
Dan 't schynt dat uw verraad daar meê niet waar voldaan;
Gy maakte op nieuw een plan - gy wendde een pooging aan
Om onze Burgery aan uwe zy' te keeren,
Veelligt is 't eens uw plan, om zelf hier te regeeren!
Doch dit is u mislukt - nu op de daad gevat -
Wordt gy door deezen Raad voor eereloos geschat,
Want dit geschrift -

hy toont het hem.

Ondekt ons uwe list nu nader,
Gy wierdt oproerig - ja, een snoode landverrader!
De wet eischt strenge straf, voor zulk een snood verraad -
't Geweeten zegt u reeds, wat u te wachten staat.

VRYHART, *met grootheid*.
't Geweeten wyt my niets - 't bleef rein, en ongeschonden,
Ik heb 't gerust en vry en onbevlekt gevonden,

't Kan echter mooglyk zyn, dat vrye taal u hoont -
Maar hy, wiens edle ziel door Vryheid wordt bewoond,
Schroomt nooit, door mond of pen, de waarheid bloot te leggen,
Hy volgt zyn' vryen aart, wat Dwangzucht ook moog' zeggen -
En schoon hy, door geweld, zyn recht vertreeden ziet,
Zo blyft hy nochtans vry - hy schroomt de ketens niet.
Zie daar myn antwoord! - want, ik weet my te waardeeren,
En zal my nooit in 't stof voor Dwinglandy verneêren;
De naam van snoodaart, dien ge alleen uit haat my geeft,
Is slechts een ydle klank, wyl 't hart niet schuldig beeft!...

ARISTOCRATUS.

Ter zyde.

'Wat fiere taal!' -
Gy durft u nog onschuldig noemen,
Kunt gy 't omwentlingsplan, door veinzery, verbloemen -

Hem het Plan toonende.

Is dit uw schrift niet? - spreek!

VRYHART ***op een' edelen toon.***
ô Ja dit is myn hand,
Myn hart mint Vryheid steeds - 'k ben duur aan haar verpand,
Maar 'k schreef dit voor my zelv', in myne ledige uuren.
De Burger moet, helaas! het onrecht steeds verduuren!
Wiens hart krimpt niet van weê, door 't geen hy daaglyks ziet?

Met vuur.

'k Verbeeldde my alreê dat aangenaam verschiet,
Als Neêrland eens op nieuw de Vryheid zal zien praalen -
Als Slaverny en Dwang ten afgrond zullen daalen;
Doch nimmer heb ik 't plan aan iemand meêgedeeld.

SEVERUS.
Gy hebt daardoor het zaad tot snood verraad geteeld,
Uw schuld is klaar, en door u zelven reeds bewezen,
Gy moogt met recht voor wet en strenge straffen vreezen:
Schoon gy uw snood verraad door schyn van Vryheid kleurt,
't Wordt ligt te laat door u met uwen dood betreurd.

VRYHART, ***met grootheid.***
Hy die onschuldig is zal voor den dood niet beeven!
Ik ben overlang reeds môe, om als uw slaaf te leeven!

Met nadruk.

Misschien dat 't blind geluk, zich van uw zyde keert -
Gy leert dan op uw beurt, hoe Dwangzucht wordt verneerd.

ARISTOCRATUS schelt.

Achtste tooneel.

DE VOORIGEN, 'er koomen twee Gerechtsdienaars binnen.

ARISTOCRATUS ***met drift.***
Men breng den snoodaart weg - men sleep hem uit 't gezicht!

VRYHART ***in het heengaan met de sterkste nadruk.***
Veelligt dat gy eerlang voor Vryheids-vrienden zwicht!...

Negende tooneel.

DE VOORIGEN.

SINCERUS.
Die man is trotsch, schoon hy den storm op 'tfelst ziet woeden,
Hy beeft niet voor zyn lot, in 't wrangst der tegenspoeden.

ARISTOCRATUS.
Zyn moed komt my op nieuw als hoogst gevaarlyk voor,
Hy geeft aan niets, dan aan zyn Vryheidsmin gehoor;
Hy heeft zyn schuld bekend - wy moeten hem maar straffen,
Wy moeten aan de wet haar billyke eisch verschaffen; -
Zy eischt zyn' dood! - daar hy een oproer heeft bedoeld,
Zyn straf zy niet vertraagd - eer 't volk nog sterker woelt -
Ons blyft geen keuze meer, hy moet zyn hooft verliezen,
Wy moeten ons behoud in zynen dood verkiezen,
De tyd is kort - want daar het Fransche heir verwint,
Zo krygt de burger moed, wyl 't vrienden in hen vindt,
Wy moeten morgen vroeg weêr by elkandren koomen, -
Helaas! 'k ontveins het niet - wy hebben veel te schroomen!..
'k Gelast den Schout, dat hy aan 't huis van Vryhart gaa,
Al zyn papieren eisch - wy zien die morgen naa,
We ontdekken dan veelligt nog groot're gruwelstukken,

hoogmoedig.

Vaarwel myn heeren! denk dat *burgers* ons verdrukken!

Hy gaat en de anderen volgen.
Het tooneel verandert in eene kamer in het huis van Vryhart.

Tiende tooneel.

JULIA, ***Zy koomt uit een zydeur, en treedt langzaam in eene treurige houding. Op een' diep treurigen toon.***

Hoe aklig, duister, zwart, zweeft me alles voor 't gezicht!...
Myn hart, myn angstig hart, dat voor zyn fol'tring zwicht,
Is nu geen aasje hoop, noch troost meêr bygebleeven! -
ô Karel! dierbre gaê, sinds gy myn zij' verliet,
Zonk al myn hoop, myn troost, met u helaas! in 't niet -
Een afgrond gaapt my aan; - hoe wanklend zyn myn gangen?
Myn hart wordt wreed verscheurd door adders en door slangen
Zy kronklen zich - ik voel een' angel die my steekt,
Die 't bloed by druppen zuigt - en zich dus doodlyk wreekt -
Ik voel myn krimpend hart door sterk fenyn verzengen;
ô Kon myn brandend oog, slechts een'ge traanen plengen,
Dit zou verlichting zyn! maar hoe! - ik klaag van leed,
Ik ben nog immers vry, maar hemel! ach! wie weet,
Hoe thans myn Karel zwoegt - in 't kerkerhol geslooten,
Zal 't nadren van den nacht zyn' angst nog meer vergrooten,
Daar hy 't gerinkel van zyne ysren boeijen hoort:
Daar zucht op zucht weêrgalmt, en in zyn' kerker smoort:
ô Mogt ik, aan zyn zy', ook zyne ketens draagen!
Dan zou geen ramp, hoe groot, myn moedig hart vertzaagen,
Maar nu lydt hy alleen - en in dees' duistren nacht,
Wordt 't heldre morgenrood vergeefs door hem verwacht;

Geen enkle zonnestraal kan in zyn' kerker dringen,
Hy ziet, by 't flauwend licht, door tralien zich omringen -
Helaas! myn hart bezwykt door 't folterend gevoel:
ô Hemel! strekt de deugd dan altyd hier ten doel
Aan moord- en plunderzucht - aan trotsche Dwingelanden,
Die 't burgerrecht vertreên, bezoetelen met schanden?
Wordt dan de deugd altyd, door snoode tiranny,
Gedrukt, vervolgd, geboeid - leeft zy dan nimmer vry?
Moet zy door 't wreedst geweld van hun die 't volk verdrukken,
Maar, kruipend, voor het staal van haare moordren bukken!
ô Monsters! die dus woelt - de deugd vervolgt, belaagt -
Beeft snoodaards o uw beurt! als eens de morgen daagt,
Waarin de Vryheid ons met luister zal verschynen,
Gy zult dan op uw beurt, als stuivend kaf verdwynen!
ô Blyde morgen, daag! - 'k zie reeds uw bly verschiet:
Gy spreidt uw eerste straal! ontzink myn oog toch niet!
ô Vryheid! hemeltelg! wil op de winden zweeven,
Kom spoedt u herwaarts aan! - behoed het dierbaar leeven,
Van mynen Echtgenoot! - ontruk hem aan zyn smaad!
Ontruk hem aan het woên der schandlyke eigenbaat! -
Wat valsche zwymling deed hier myn verbeelding dwaalen?
Zal trotsche Heerschzucht ooit haar wreeden aart bepaalen!
Myn Vryhart is geboeid - met ket'nen zwaar belaân,
En ik rampzaalge! staar noch 't zoet der Vryheid aan.

Elfde tooneel.

JULIA, AMALIA.

AMALIA, ***in eene ongeruste houding.***
Waar of nu Fredrik blyft? zou hy ons ook begeeven;
Hoe angstig klopt my hart! - elk voorwerp doet my beeven.

JULIA, ***met nadruk.***
ô Liefste Amalia! gy deelt in myn verdriet -
Beseft gy recht ons leed? - Wat treurig zwart verschiet,

Op een' wanhoopigen toon.

Ziet gy dien diepen poel, waarin wy moeten zinken? ....
Uw vader stort daarin! - ik hoor zyn boeijen rinken!
Hy loost een bange zucht - 'k zie zyn verbleekt gelaat,
Waarop het merk der smart met staale trekken staat, -
Zyne onschuld lagcht ons aan! ...zy lagcht zyn moordren tegen;
Maar neen, hun moordzieke aart laat zich door niets beweegen,

In de uiterste wanhoop en schielyk.

De tygers brullen reeds! - zy vallen op hem aan,

Amalia aangrypende.

Ach zie, hy wordt verscheurd! - 'k zal ook met hem vergaan.

AMALIA, ***verschrikt.***
Ge ontroert myn hart op nieuw, ô liefste beste moeder,
Keer tot u zelve weêr! - 'er is toch één behoeder!...
Er is toch nog één troost in 't jammrendst harteleed,

Naar de hemel wyzende.

Daar Hy, die de onschuld mint, zyn schepzel nooit vergeet.
Neen 't zyn geen goden, maar slechts mensche die hier woelen:
't Zyn menschen, die alleen op hunne Heerschzucht doelen;
De Godheid schiep ons vry, - zyn lang getergd geduld,
Barst veelligt los - zyn wraak wordt dan gewis vervuld -
De hoop op Frankryks heir is ons nog bygebleeven,
Misschien zal Heerschzucht haast den laatsten doodsnik geeven.

JULIA.
Uw *veelligt* en *misschien* zyn van den zelfden aart,
Terwyl de *zekerheid* myn foltrend leed verzwaart -
En daar de zekerheid myn lydend hart doet treuren,
Ontvlucht my de ydle hoop, door 't geen ik zie gebeuren -
Ik dank u echter voor uw troost en uwen raad -

Met bitterheid.

De drenkling die verzinkt neemt elken halm te baat!

Twaalfde tooneel.

De voorigen, BEAUMONT.

Uw beider bleek gelaat vertoont me uw foltrend lyden;

tegen Julia.

't Zal aan uw' echtgenoot myn trouwe vriendschap wyden,
'k Bezwoer hem dit Mevrouw, en ik herhaal dien eed, -
Met eene oprechte vreugd - gy kent myn hart; gy weet
Dat ik niet veinzen kan - ik zal uw' Vryhart hoeden,
'k Ontruk hem aan den klaauw der tygers, die hier woeden -
'k Ontruk hem aan zyn bloei, of ik vergaa met hem -
Myn hart heeft hier beslist - ik luister naar de stem

Der vriendschap liefde en trouw - myn vriend zal zegepraalen,
Of ik zal, nevens hem, door 't zwaard ten grave daalen!

JULIA.
Ach dierbre vriend! mislei my niet door ydle rust,
Myn hart wordt thans niet ligt in zwymeling gesust;
Wie wederstaat het wôen van die geweldenaaren?
Het zyn geen menschen, maar een trotsche hoop barbaaren,
Wier woede ontvlamt, zo ras zy weêr een offer zien;
Zy ad'men niets dan moord; wie kan hun wraak ontvlien? ..
ô Fredrik! blyf ons by in deeze bange dagen?
Sterk ons door uwe troost - hoedt ons voor nieuwe lagen!

BEAUMONT.
Geloof Mevrouw! dat my uw ramp op 't hevigst drukt;
Maar 'k wil dat uw gemaal zyn kerker zy ontrukt;
Ja, 'k moet, ondanks my zelv', uw beider zy' verlaaten:
Myn kermen - myn geween zou hem thans weinig baaten?
Hier dient iets meer verricht - maakt staat op myne trouw! -
Gy zult uw' *Karel* zien, als ik u weêr aanschouw: -
Nog eens, vertrouw myn' moed! - ik zal het uiterst waagen,
Ik hoop gy ziet eerlangs een blyder morgen daagen.

AMALIA.
Hoe, Fredrik! zo gy ons in deezen nood verlaat,
Blyft ons geen vriend meer by in onzen jammerstaat.

JULIA.
Wat wilt gy doen? schenk ons ten minsten uw vertrouwen!
Wy kunnen dan gerust op uwe vriendschap bouwen.

BEAUMONT.
Hoor, tedre Julia! 'k verlaat in haast de stad,
En daar ik niets zo hoog, dan *Karels* vryheid schat -
Daar myn belofte my gestaag voor 't oog blyft zweeven,
Zo wil ik my met spoed naar 't Fransche heir begeeven -
Ik smeek hun bystand af tot redding van myn' vrind;
En zo myn *Vryheids* taal door haare kracht verwint -
Dan hebt gy voor uw gaê,

Tegen Amalia.

Uw Vader niets te schroomen,
'k Zal dan, met hen vereend, hier juichend binnen koomen,
'k Vergruis zyn' yzren boei, en schenk hem aan u weêr,
Daar ik de Dwinglandy, op haare beurt verneêr.

JULIA.
't Is of ge een engel zyt, die uit de wolken daalde!

AMALIA.
Wat onverwachte vreugd! ... zoo gy eens zegepraalde! ...

BEAUMONT.
Vaarwel dan moeder! ô nog slechts een weinig smart!
Vaarwel Amalia! vertroost haar lydend hart!

Hy omhelst Amalia en vertrekt.

Dertiende tooneel.

De voorigen.

JULIA, ***in verrukking met levendigheid.***
Gy koomt, ô zoete hoop! myn ziel op nieuw bestraalen,
Gy lonkt my vriendlyk aan, en wenkt me uit 's hemelszaalen:
ô Hoop! gy hartvriendin van 't afgepynigd hart!
Gy zyt de laatste troost in foltering en smart,
Als we, in den hoogsten nood, door alles zyn begeeven, -
Als alles ons ontvliedt in dit rampzalig leven,
En storm by storm gestaâg nog meerer rampen broeit,
Wen 't zengend bliksemvuur om onze hoofden gloeit,
En wy ook zelfs Natuur aan onze zy' zien kwynen, -
Haar glans en lieflyk schoon geheellyk zien verdwynen: -
Wen zy geen bloempje meer voor onze treden teelt;
Als alles voor ons dort, en 't aanzyn ons verveelt,
Als wy geen luttel troost noch vreugd meer kunnen raapen;
En heel dit aardryk is in een woestyn herschaapen,
Waarin verwoesting, dood, ellende, wanhoop waart;
Waar 't oog alleen met vreugd op 't aklig sterfuur staart; -
Dan, vriendelyke hoop! wordt gy met ons bewoogen!
Gy klaart het duistre floers, dat alles hield omtoogen,
Gy schenkt ons kalmte en rust, aan deeze zy' van 't graf,
En gy rukt, liefderyk, de wanhoop van ons af.
In 't stoffelyk gewaad zendt gy ons soms uwe englen,
Wier lieffelyke reên zich zoet met de uwe menglen;

Heb dank ô troosteres! in 't grievendst zielsverdriet,
Dat gy my in myn smart ook niet geheel verliet: -
Heb dank! gy hebt my ook een' heemling toegezonden,
ô 't Is een engel, schoon met nietig stof omwonden.

Tegen AMALIA.

Amalia! hoe groot is Fredrik, die u mint,
Draag zorg dat ook uw hart zich zyner waardig vindt!

Er wordt hard gescheld.

AMALIA.
Wat is dit weêr?

Veertiende tooneel.

De voorigen.

DE SCHOUT, *op een' barschen toon.*
Gy moet my uw papieren geeven,
Veelligt zal 'er nog meer verradery in zweeven.

JULIA, *ontroerd.*
Verradery, Mynheer?

DE SCHOUT.
Verwonderd ge u, Mevrouw!
ô 'k Dacht het wel terstond, dat ik 't ontdekken zou,
Ik zeg, uw echtgenoot!.. gy beeft!... Is een verrader! ..

JULIA en AMALIA *te gelyk.*
Dat was hy nooit!...

DE SCHOUT.

Gy hoort dan alles nog wel nader;
Ik heb bevel dat gy zyn schriften geeven moet...,
Ik bid u draal niet lang, en maak wat meerer spoed!

JULIA, ***zy valt op eene stoel neder en geeft aan Amalia den sleutel.***
Helaas! myn dochter geef, wat daarin ligt geborgen.

AMALIA, ***opent de secretaire en krygt 'er papieren uit.***

DE SCHOUT.
'k Moet ook nauwkeurig zien - myn pligt eischt om te zorgen,
Dat gy my niet misleidt -

hy doorsnuffelt de laaden.

JULIA.

Uw pligt is waarlyk wreed;
Ik vrees dat gy, als mensch uw' pligt wel somts vergeet:
Maar zeg my, hoe is 't nu met myn' gemaal geleegen?
Zyt niet onmenschlyk! laat myn traanen u beweegen.

DE SCHOUT, ***terwyl hy de papieren by zich steekt.***
Hy was ontroerd, doch stout en trotsch, hield zich bedaard,
Hy sprak geen woord met my - dit toont zyn' wreevlen aart.

JULIA.
ô Hoon zyn deugd toch niet door zo van hem te spreeken*!*
Zyne onschuld moest veeleer u daardoor zyn gebleeken.

DE SCHOUT.
Zyne *onschuld!* ô Mevrouw, die vrees ik weegt niet zwaar;
Hy kwam reeds in 't verhoor, en ik bemerkte klaar

Dat hy toen, door 't Gerecht, reeds schuldig was bevonden,
Om 't blad dat 'k by hem vond - hy wierd terug gezonden,
En 'k vrees Mevrouw! zo hy is schuldig aan verraad -
Dat hem een zwaare straf eerlang te wachten staat.

JULIA.
Hou op, Barbaar!

AMALIA.
Gy zyt gelyk aan wilde dieren -
Aan tygers, heet op buit - aan wolven - wreede gieren,
Wier bloeddorst steeds met drift een nieuwe prooi verwacht,
Uw hart is woest en wreed, ontaart en laag - gy tracht,
In plaats van naar de stem der menschlykheid te hooren,
't Gevoel dat zy u gaf, geheel en al te smooren:
Want, daar ge ons beider oog in bittre traanen ziet,
Trotseert gy onze smart - en spot met ons verdriet.

DE SCHOUT.
Ik lagch met uw gepreek, - hebt gy geen schriften meer?

AMALIA, ***met verontwaardiging.***
ô Neen! -

DE SCHOUT, ***op een' schamperen toon.***
Zo groet ik u - bedroef u niet te zeer!

Hy gaat heen.

Vyftiende tooneel.

De voorigen.

AMALIA, gaat zitten. JULIA, hem met verachting naoogende.

Verachtlyk Schepsel*!* uit het laagste niet getoogen,
Durft gy de reine deugd van myn gemaal beöogen!
De snoodaart is 't alleen, die juichend zegepraalt,
Terwyl de zuivre deugd hier nauwlyks adem haalt!
Hoe lang zult gy, ô deugd! op de aard nog moeten lyden?
Hoe lang zult gy helaas! met boosheid moeten stryden? -
De burger wordt vertrapt, daar vuige Dwang regeert -
Door zielen zonder deugd in 't slaafsche stof verneerd:
Gy hebt ô wreedaart! my uw' dolk in 't hart gestooten!
Moest gy, ô laage ziel*!* myn foltring nog vergrooten?
Dit denkbeeld grypt my aan! - myn angstigkloppend hart;
Wort weêr op nieuw geprangt - geneepen door de smart.
Myn dochter 'k zie alom! waar ik myne oogen wende,
Niets dan gevloekt verraad, dan foltring en ellende.

AMALIA.
Die Schout is een barbaar, die vreugde in traanen vindt,
't Kan veelligt mooglyk zyn, hy alles slechts verzint;
Alleen om, door die list, 't ontaart vermaak te smaaken,
Van ons door zyne taal wanhoopiger te maaken.
ô Moeder*!* dat uw hoop nog niet zy uitgedoofd,

Denk veeleer aan het geen ons *Fredrik* heeft beloofd!

Na een weinig stilzwygen.

Daar gy zyt afgetreurd moest ge u ter rust begeeven.

JULIA, *wanhoopend en op een' bitteren toon.*
Ter rust!... wat denkbeeld koomt me op eens voor de oogen zweeven!...
Uw Vader rust die ook? Helaas*!* in deezen stond -
Ligt hy door koû, misschien, nu aêmloos op den grond.

Met nog meer bitter gevoel.

Heeft hy, Amalia! een bed van zachte veeren? ...
Misschien een hand vol stroo!.... en gy - gy zoudt begeeren,
Dat ik gevoelloos waar', - my thans ter rust begaf! -
Er is geen rust voor my dan in het duister graf.

Zy valt schreiende op de tafel neder. Amalia zit ook in eene bedrukte houding. Het gordyn valt.

Einde van het tweede Bedryf.

Derde bedryf.

Het Tooneel verbeeldt weder de Raadzaal, 'er staat een Inktkoker met pennen en papier op de Tafel, het is dag.

Eerste tooneel.

ARISTOCRATUS, *in het opkoomen*.

Hoe alles ook in 't eind met Frankryk af moog' loopen,
ô! *Vryhart* zal zyn plan toch met zyn hoofd bekoopen;
Ofschoon *Sincerus* hier myn' strengen eisch weêrstaat -
En een *Belangius* zich op het volk verlaat,
Schoon een *Timidus* beeft*!* - ô 't zyn slechts laffe zielen;
Die siddren voor 't gevaar, daar zy uit laagheid knielen!
Zo 't Fransche heir verwint is 't toch met ons gedaan -
Laat ons dan tot in 't eind als trotsche *Heerschers* staan:
Schoon ik van verre reeds de donders hoorde klettren,
'k Zal *Vryhart*, in myn' val, ten minsten nog verplettren.
Ik kreeg, door myne list en fyne kuipery,
Voor zynen wissen dood twee stemmen op myn zy'-
Severus, *Heritas* zyn reeds van myn gevoelen, -
Inoclius stemme ook, hy moet myn wit bedoelen;
(Daar ik hem vraagen liet - van hier wat vroeg te zyn;)
'k Verstrik d'eenvoudigheid ligt door een' loozen schyn.

Tweede tooneel.

ARISTOCRATUS, INOCLIUS.

ARISTOCRATUS, *Inoclius de hand toereikende*.
Ha zyt gy daar myn vriend! ik stond u reeds te wachten;

Op een' vleienden toon.

Uw vriendschap is my waard, 'k zal haar bestendig achten;
'k Heb u op deeze plaats reeds met verlangst verbeid -
Ik vrees, *Sincerus* heeft dees' achtbren Raad verleid:
Hy sprak steeds *Vryhart* voor, in zyne gruwelstukken;
Ik ducht, wy zullen voor de stemmen moeten bukken;
Geloof my vriend! wordt hy niet streng ter dood gebragt -
Wordt hier, uit laffe vrees, zyn vonnis slechts verzacht,
Zo zullen wy gewis onze eigen val bewerken;
Den moed van 't muitend volk gewis nog meerer sterken.
Er is geen keuze meer in deezen jongsten nood -
Wie zyn belang slechts kent stemt meê voor *Vryhart's* dood.
Wy stuiten al 't geweld, door ons op 't strengst te wreeken;
En muitzucht, onbeschroomd, de hartaêr af te steeken.

INOCLIUS.
Gy hebt gelyk, ik voel de kracht van uwe taal,
Ik stem ook voor zyn' dood - dat hy ten grave daal'!

Derde tooneel.

De voorigen, de vyf andere Raaden koomen binnen.

ARISTOCRATUS, *ter zyde.*
Ik triompheer in 't eind - 'k ben tot myn doel gekoomen. -
Wat hier gebeuren moog' - zyn schuldig bloed zal stroomen!

Hy groet de Raaden in het voorbygaan, en neemt zyne plaats als President; de anderen gaan ook zitten.

ARISTOCRATUS, *hy haalt eenige papieren uit zyn' zak.*
Gy weet, dat ik den Schout aan 't huis van Vryhart zond,
Zie hier al 't geen hy daar van zyn papieren vond!
Ik kan daar uit op nieuw zyn snooden aart ontdekken,
Maar dit geschrift

Hy neemt een papier in handen.

vooral moet onzen aandacht wekken.
't Is slechts een enkel blad, en nog niet af gewerkt.

Hy leest.

ô Burgers! wie gy zyt, en welk een gevoelen gy ook zyt toegedaan, het oogenblik nadert, waarin gy een party zult moeten kiezen - gy zult u, of ten voordeele van de trotsche Dwinglandy moeten verklaaren; of gy zult u openlyk by de vrienden der vryheid, die ook de vrienden der Franschen zyn, moeten vervoegen: de dapperheid, die hen bezielt, om ook aan ons, nog gedrukte Batavieren, de vryheid aantebrengen, wordt alom, door overwinningen be-

kroond - zy zyn reeds op onze grenzen, en wachten van allen die zich *Patriotten* noemen, ook hulp en bystand. Zouden wy gevoelloos blyven voortsluimeren, terwyl onze vrienden de Franschen gevaaren en dood voor ons trotseeren? - ô dan waren wy de vryheid, die zy ons willen aanbrengen, onwaardig. - Dat de oude moed der Batavieren dan in ons herleeve*!* - dat zy onzer aller harten ontgloeie! - het oogenblik zal haast daar zyn, waarin wy, door standvastigheid en moed, onze beginselen zullen moeten staaven, - dat wy, terwyl de Franschen aanrukken, onze ketenen van binnen zullen moeten vergruizen - Wanneer het gepaste tydstip daar is, zullen wy u waarschouwen, gy moet u dan te zamen vereenigen en.....

Wie uwer is 't, die niet uit dit geschrift bemerkt,
Dat hy het Volk daardoor heeft aangezet tot muiten?

HERITAS.
De Hemel zy gedankt dat wy 't nog kunnen stuiten.

SINCERUS.
ô *Vryhart* heeft verstand - een levendige geest,
't Zou gunstig zyn, waar hy aan onze zy' geweest.

ARISTOCRATUS.
Zyn geest zal daarom juist altyd gevaarlyk weezen:
Gy kunt zyn stouten aart in elken regel leezen.
't Wordt tyd, 't wordt meer dan tyd, dat hy zyn straf erlang,

En, door de hand des Beuls, 't verdiende loon ontfang'.
Hy heeft zyn schuld bekend - wy moogen 't niet verzaaken,
Hier dient geen tyd verzuimt - wy moeten zorglyk waaken
Dat alles zy gestraft wat hier de rust verstoort:
Thans zy de laffe vrees in onze ziel gesmoord! -
Dat *Vryhart's* dood aan 't volk, dat woelt, ten schrikbeeld strekke -
Ja, dat zyn schuimend bloed de vrees en siddring wekke!
Zo wordt de muitery van onder 't volk geweerd. -

Met trotschheid.

Zo beeft het op den wenk van hem die het regeert!...,
Hy zy onthoofd, ja hy moet reeds op morgen sneeven,
Nog eens, zyn dood moet 't volk een siddrend schrikbeeld geeven.

SINCERUS.
En denkt gy dan, dat 't volk, dat hem gewis bemint,
Daardoor geen nieuwe stof tot woelend muiten vindt?
Wy kunnen 't volk, 't is waar, door trotschen Dwang verpletten,
Maar ook hun wraak, veelligt, op onze hoofden wetten:
Want 't vuur smeult onder de asch, hun vryheidsmin is groot,
En 't hoofd van *Vryhart* dreigt veelligt ons met den dood.
De Franschen zyn naby - en zo zy triumpheeren,
Wie zal de Vryheidsmin van 't volk dan kunnen weeren?
Zo *Vryhart's* hoofd daarvoor zo schandlyk heeft geboet,
Dan wordt elk een van ons als Dwingeland begroet -
Ik stem niet voor zyn' dood. -

BELANGIUS.
't Zyn hagchelyke tyden,
Wy moeten zelfs den schyn van Dwang en strengheid myden.

TIMIDUS.
Sincerus heeft gelyk - wy geeven zelfs een dolk'
In handen van een woest en vryheidminnend volk:

ARISTOCRATUS.
Niets blyft ons ovrig dan op onze beurt te stemmen,
Zo zien wy of geweld, of zachtheid 't volk zal temmen.

Hy vraagt aan SERVERUS *die naast hem zit.*

Zeg, wat stemt gy, Mynheer?

SEVERUS.
Ik stem voor Vryharts dood.

Aristocratus schryft, en vraagt door een teken aan Belangius, hy vraagt ook zo, door een teken aan al de Raaden.

TIMIDUS.
Ik niet.

HERITAS.
Ik stem zyn' dood.

SINCERUS.
Gy hebt zyn schuld vergroot,
't Is waar dat *Vryhart* wel dit plan heeft afgeschreeven,
Maar 't is noch onvoltooid en werkeloos gebleeven: -
Ik stemde wis, zo gy zyn ketens hadt verzwaard,
Maar hem uit billykheid hadt van den dood gespaard:
Nooit stem ik dien.

SEVERUS.
ô Ja, men moet 't ontwerp hier straffen,
En daardoor aan de wet gerechte wraak verschaffen.

INOTIUS.
Ik stem ook voor zyn' dood.

ARISTOCRATUS, ***die iedere stem aanschryft.***
Ik teken op myn beurt.

Hy telt.

Vier stemmen voor zyn dood, door drie slechts afgekeurd,
Ik zal voor mogen nu zyn vonnis onderschryven;
Hy worde onthoofd, tot loon voor zyne wanbedryven!

SINCERUS.

Hy schelt.

Vierde tooneel.

De voorigen. Er komt een bode.

SINCERUS.
Ga zeg dat men terstond hier Vryhart binnen lei -

De bode vertrekt.

Vyfde tooneel.

SINCERUS.
Men gun' hem dat hy zich tot zynen dood berei'-

Tegen Aristocratus.

Gy overwint Mynheer! en gy doet Vryhart sneeven! -
Zyn bloed komt niet op my. - Ik stemde voor zyn leven.

Zesde tooneel.

De voorigen. VRYHART, *geboeid, met loshangende hairen.*

ARISTOCRATUS.
Rampzaalge! die u trotsche en onvertzaagd betoont,
Die ons, door stoute taal, nog kortlings hebt gehoond,
Gy zult, uit onzen mond, uw laatste vonnis hooren,
Wy moeten hier 't gevoel van meedely' versmooren;
Wy luistren naar de wet, naar recht en billykheid -
De wil is hier de daad - gy hebt het volk verleid;
Want door uw plan hebt gy uw' Souverain verraaden,
De wet eischt strenge straf' voor zulke euveldaaden;
De wet eischt uwen dood - op morgen wordt ge onthoofd,
Zo wordt uw Vryheidsmin van al haar kracht beroofd.

VRYHART ***met ontroering.***
Helaas!... op *morgen* reeds!... ik voel myn ziel ontstellen!...

Na een weinig stilzwygen.

Barbaaren! met wat recht kunt gy dit vonnis vellen?
Gy valt me als 't offer aan, en, daar ge als tygers woedt,
Slypt gy uw slachtmes reeds - gy dorst naar menschen bloed!..

ARISTOCRATUS.
Betoom uw stoute drift, ô snoodaart! gy zyt schuldig
Aan muitzucht en verraad! gedraag uw lot geduldig
En spaar uw bitse taal, want die verschrikt ons niet;
Zoek in uw eigen hart de bron van uw verdriet!
Deez hagchelyke tyd, de omstandigheid van zaaken,
Vereisschen dat wy t'saam der burgren rust bewaaken:

Gy hebt uw schuld bekend - dat elke muiter beev'
En siddre op uw' dood! - dat niemand ons weêrstreev'! -
Uw tyd is nog zeer kort om van deeze aard te scheiden,
Misschien zal de *Eeuwigheid* u beter lot bereiden.

VRYHART ***met verontwaardiging.***
Almagtige Opperheer! kan 't mooglyk zyn dat gy
Uw bliksemvuur niet zendt? - kan laage veinzery,
Door wraakzucht aangevuurd, u in het aanzicht hoonen,
En zoudt gy, laauw en koel, uw' wraak uw' magt niet toonen?
Dit monster, dat, ontaart, de menschlykheid vertreedt,
Door felle moordlust brandt - uw aanzyn zelfs vergeet,
Durft dan, met de eene hand een schuldloos offer slachten,
En nog, terwyl hy 't slacht, eene *Eeuwigheid* verwachten! ...
ô! Daar elk menschlyk hart die de onschuld moorden ziet,
Hier wraakzucht aêmt - gromt daar uw donder niet?...
Of is uw arm verkort, kunt gy niet meerer straffen,
En uw getergd geduld gerechte wraak verschaffen?
Zyn bliksems, donders, 't vuur, dat onder de aarde brandt,
Zyn d'elementen dan niet meer in uwe hand? ...
ô Ja, gy moogt een poos uw wraak - uw straf vertraagen,
Myn schuldloos bloed zal hen voor uwe vierschaar daagen;
Dat morgen vry myn bloed met groote druppen stroom'!
Ik nader de Eeuwigheid gerust en zonder schroom. -
Ik zal, ô monsters*!* u in de Eeuwigheid verbeiden;
Maar siddert voor de straf die zy u zal bereiden!...

SINCERUS, ***ter zyde.***
'Zyn taal ontroert myn hart - ik deel niet in zyn' vloek,'
Zeg *Vryhart!* hebt gy somts ook nog een laatst verzoek?

VRYHART.
Bespaart uw medely, ontmenschte moordenaaren!
Die 't burgerrecht vertreedt - gy zyt geweldenaaren.
Die, door een' valschen glimp, het recht verdraait, verkracht -
Uw' trotschen *Dwang* door schyn van billykheid verzacht,
De *Vryheids* vrienden moordt, of langzaam wilt doen sneven,
Daar elke *Patriot* hier, ampteloos, moet leeven,
Daar hy zich keer op keer door snoodaarts ziet verheerd;
Terwyl zyn huisgezin door broodgebrek verteert: -
Daar hy de *vleiery*, die in het stof kan zinken,
Den *vreemdling* met zyn ampt vol trotschen waan ziet blinken.
Gy put de schatkist uit - legt weêr een schatting op -
En die verzinkt op nieuw!.... de jammer is ten top ...
Zoudt gy ô Burgery! dan niet naar *Vryheid* haaken!
Zoudt gy, daar 't onrecht woedt, niet uwe ket'nen slaaken?...
ô *Vryheid*! daag met spoed - verlos de Burgery -
Verbrysel slaafsche boey - verpletter tyranny! -

ARISTOCRATUS.
Al myn geduld is uit, gy moet uw klagten smooren.

VRYHART.
'k Verheug my dat myn taal voor 't laatst uw rust kan stooren;
Maar ik braveer uw' haat, ik beef niet voor den dood!...
ô Denk niet dat myn drift uit laffe vrees ontsproot;
't Is waar toen ik voor 't eerst het woord *op morgen* hoorde,
Dat dit een oogenblik myn kalme rust verstoorde,
Maar nu ben ik bedaard. - Ik vrees uw woede niet:
Ik beef niet voor den dood - hy toont my geen verschiet
Dat zwart en duisters is - het deed my nimmer beeven,
Ik ben het lang reeds moê om als uw slaaf te leeven!...

Met drift en woede

ô Dat myn schuldloos bloed u regt in 't aanzicht spat'*!*

ARISTOCRATUS.
Schoon gy voor deezen Raad den eerbied steeds vergat,
Zo vraag ik u, zoudt gy misschien nog iet begeeren?

VRYHART.
Geen stervling zag my ooit de Dwingelandy vereeren....
Kan ik voor 't laast myn vrouw en myne kindren zien?

Met het uiterste gevoel.

ô Julia!... helaas! myn kroost!...

ARISTOCRATUS.
Ja, 't zal geschiên.

Hy schelt, 'er koomen twee Gerechtsdienaars binnen.

Koomt, brengt hem weg!

VRYHART ***met grootheid en nadruk*.**
Denk niet dat 'k my voor u verneder,
U toeft eene *Eeuwigheid*, en daar *wacht* ik u *weder!...*

Hy gaan heen met de Gerechtsdienaars.

Zevende tooneel.

De voorigen. Er koomt een Bode binnen.

DE BODE ***met drift.***
De Franschen zyn op marsch en nadren deeze Stad,
Ik zag hen onderweeg - en heb 't myn pligt geschat,
Mynheeren! van in haast u daarvan te onderrichten.

ARISTOCRATUS.
Hoe! zaagt gy hen?

DE BODE.
ô Ja! 't moest alles voor hen zwichten

De Raaden geeven allen tekenen van ontroering, Aristocratus zoekt de zyne te verbergen, en zegt tegen de Bode met eene gemaakte bedaardheid.

ARISTOCRATUS.
't Is wel, gy hebt voldaan - versprei dit echter niet!

De Bode gaat heen.

Achtste tooneel.

De voorigen.

ARISTOCRATUS.
Wat moeten wy thans doen in 't akelig verschiet?
Wat dunkt u toch? - zeg my, wat moeten wy besluiten?
Ik vrees men zal de drift van 't volk niet kunnen stuiten.

SINCERUS.
En hoe zal 't morgen zyn - hoe zal 't met Vryhart gaan? -
Wordt hy door ons gestraft, dan is 't met ons gedaan.
Laat ons, in deezen nood, vooreerst zyn straf vertraagen.

ARISTOCRATUS.
ô Neen! uw moed is klein - wy moeten 't uiterst waagen,
Want 't zy hy sterve of niet, daar 't volk ons vloekt en haat -
Daar ons geene enkle gunst van 't volk te wachten staat;

Met trotschheid.

En wy op morgen ligt het voor het laast regeeren,
Zo moeten wy voor 't laast het sidderend verneêren!...

Hy vertrekt en de andere Raaden volgen.

Negende tooneel.

Het Tooneel verandert in de kamer, in het Huis van Vryhart.

AMALIA en JULIA, treden uit eene Zydeur in de Kamer, Julia heeft Eduard aan haare hand.

JULIA.
Helaas, rampzalig kind! wat zal uw lot nog zyn?
Uw Vader is geboeid - terwyl ik zuchtend kwyn....
Wie zal, myn Eduard! - wie zal toch voor u waaken?
Ik zie in 't zwart verschiet nog zwaarer ramp genaaken.

EDUARD.
Ach lieve moeder! zeg, komt vader niet haast weêr?

JULIA.
Helaas! myn Kind!...

Tiende tooneel.

De voorigen, een Bediende.

DE BEDIENDE.
Mevrouw! daar is een oude Heer,
Die vraagt om u te zien.

JULIA.
Hy koom' - wie mag dit weezen?
De schrik zit my door 't bloed, en alles doet my vreezen.

De Bediende gaat heen.

Elfde tooneel.

De voorigen, DE VRIES.

JULIA, ***met verwondering.***
Zyt gy 't de Vries?

DE VRIES.
Helaas! vriendin gy ziet
Een diep rampzal'ge in my, die 't Engelsch rot ontvliedt,
Ik ben een vluchteling, dien alles is ontnoomen; -
Die niets meer heeft, ik zelf ben naauw den dood ontkoomen,
'k Ben van myn' *Zoon*, myn huis, myn veê, myn goed beroofd;
Myn zwakke levenskracht, myn moed is uitgedoofd;
Gy weet myn' ouderdom, gy ziet myn gryze hairen,
ô Niets weêrhield het woên diens woesten hoop barbaaren,
Myn hart is overkropt door 't zien dier euveldaân.
'k Ben afgemat.

JULIA ***tegen*** **EDUARD.**
Gy moest zo lang wat speelen gaan.

Eduard gaat heen.

Twaalfde tooneel.

DE VOORIGEN.

AMALIA, ***zy krygt een' Stoel die zy aan de tafel zet en zegt tegen De Vries.***
Zet u wat neêr!

JULIA, ***met gevoel.***
Helaas! zucht gy ook in elende?

De Vries gaat zitten, als ook Julia en Amalia.

DE VRIES.
ô ja! door 't Engelsch heir - een plunderzieke bende
Die alles heeft vernield in schyn van Bondgenoot -
't Is hunne woede alleen waar uit myn ramp ontsproot.
Helaas! aan 't eind van een zo diep rampzalig leven,
Is me een verbrande puin slechts overig gebleeven.

JULIA, ***met gevoel.***
Gy kent de rampspoed ook, helaas! zo wel als wy!

DE VRIES.
Gy schynt ontroerd; maar 't is onmogelyk dat gy
Den ramp beseffen kunt - ik kan ze u nauw bepaalen,
Myn hersens zyn verwart - ik kan ze u zo niet maalen.
Maar door een flaauwe schets van 't geen 'er is gebeurd,
Wordt wis uw teder hart door meedely' verscheurt.

De raazende Engelschman wat in ons dorp gekoomen;
Zyn roofzieke aart deed elk van ons voor plund'ring schroomen;
Die vrees was ook gegrond, daar me ons alom bestal;
Maar 't geen ô Julia! u 't meest ontroeren zal
Is dat zich vrouw, noch kind, noch grysaart kon behoeden,
Daar dit gevloekt gespuis zich bezig hieldt met woeden;
De jammerkreet rees toen op eens van alle kant,
Zy staken, met een toorts, de huizen in den brand,
Zy liepen schier als dol van woede naar myn' wooning -
Wat jammerend tafreel! - o Hemel! wat vertooning!
Zy staken huis en stal in lichte laaje vlam,
En 'k weet nu naauwlyks nog hoe ik 't gevaar ontkwam;
Ze omsingelden 't alom, op dat men niet zou vluchten -
Van binnen had men 't vuur, van buiten 't staal te duchten.
Myn Zoon! - ô aklig beeld! dat myne ziel doorboort -
Wierd ook een prooi der vlam - wierd door de rook gesmoord;
Helaas! myn oude knecht, die zich tot hulp wou keeren,
Zag ik ô smart! ook door de vlam geheel verteeren!...
'k Hoor nog, dunkt my, 't gekerm, 't geloei van 't angstig vee,
'k Had veertig Koeien! zy verbrandden allen meê: -
ô Ik verbeel my nog dien jammerkreet te hooren!

Hy snikt.

Ik kan niet meer - myn stem moet in myn snikken smooren!...

JULIA.
Myn vriend! uw ramp is groot.

AMALIA.
Hoe zyt gy 't nog ontvlucht?

Met nadruk.

Wat foltering helaas! waardoor de burger zucht.

DE VRIES.
Ik weet het byna niet - ik kon geen redding hoopen;
Myn gaê zag my door schrik al ginds en herwaards loopen,
Ik kwam toen aan een deur, die nog niet was bezet -
Hierop had d'Engelschman voorzeker niet gelet; -
Zo ben ik, met myn gade, alleen den brand ontkomen;
Hoe angstig klopte ons hart, 't was alles ons ontnomen.
Ik sloeg, toen ik my reeds van daar verwyderd vond,
Myn oog nog naar dien kant, al beevende, in het rond.
Ik zag helaas! de vlam, de felle vlam nog blaaken,
ô 'k Zag haar in 't verschiet tot aan de wolken raaken.
Zo was hier de *Engelschman*, door wraak en moord bezield. -
Zy hebben 't schoone dorp geheel en al vernield -
Geen vyand, hoe geducht, kon grooter rampen brouwen,
Myn ziel is afgetreurd door al dit leed te aanschouwen.

JULIA.
Hoe veele rampen t'zaam van een verschillende aart!
De *Dwangzucht* is 't alleen die al die folt'ring baart.

AMALIA.
Waar is uw vrouw?

DE VRIES.
'k Heb haar een oogenblik begeeven,
Zy is digt aan de poort by een vriendin gebleeven,
Zy was vermoeid! - Helaas de schrik verstyfd myn bloed;
Ik sidder als ik denk aan 't Engelsch moordgebroed,
'k Zag hen in geile lust zich tot de vrouwen keeren,
Haar op de ontmenschte wys mishandelen en schofferen,
Geen weêrstand of geschrei van vader of gemaal,
Weêrhield hun snoode drift - zy kende perk noch paal:
Ik zag hun brandend oog op roof en offers staaren;
Een schuldloos meisje, een kind van nog geen viertien jaaren,
Wierd, ondanks haar gekerm en haare tedre jeugd,
Gegreepen, weggesleept met een barbaarsche vreugd -
Die monster*!* - ach! - wie zou zich niet getroffen voelen?
Ik zag hen beurtelings hun geile driften koelen,
Terwyl 't gemarteld kind, zich wentlende op den grond,
Geen vonk van menschheid meer by haare beulen vond;
Haar kracht bezweek - ik zelf zag haar den doodsnik geeven,

JULIA ***met ontroering.***
Wat yslykheên, helaas! wat rampen in dit leven!...,

AMALIA.
Dit 's dan de bondgenoot, die ons beschermen moet!

DE VRIES.
Dat de Engelschman hier bloos voor Frankryks heldenstoet,
ô Franschen! uwe deugd moet hun in de oogen blinken;
Uw roem, uw grootsche roem, moet hun in de ooren klilnken!
Daar gy alom den naam, den zachten naam van vriend,
Door uw' menschlievende aart en billykheid verdient.

Na een weinig stilzwygen.

Menschlievend volk! gy zyt der braaven achting waardig,
Gy zult verwinnen - ja, de Godheid is rechtvaardig! -
Maar zeg, komt *Vryhart* niet? - want ik verlang naar hem;
Ondanks myn' diepen ramp gevoel ik nog de stem
Der vriendschap, want zy heeft my naar u toegezonden;
Myn hart was op het sterkst altyd aan hem verbonden.

JULIA.
Helaas!

AMALIA.
Myn Vader ach!

DE VRIES.
Wat is hier dan gebeurd?

JULIA.
Hy wierd door *Dwinglandy* op 't snoodtst van my gescheurd!
Ik wilde in uw verhaal, myn vriend! u niet eer stooren;
Om u geen' scherpe dolk op nieuw in 't hart te booren.

In de uiterste droefheid.

Myn *Vryhart* is geboeid - kwynt in gevangenis! -
ô Oordeel of myn ramp ten hoogsten toppunt is.

DE VRIES.
Waarom wierd hy geboeid?

JULIA.
Om zynen vryen aart,
Die elken Patriot hier ramp by rampen baart.
Gy weet niet wat ook hier de burgery moet lyden! -
Hy ziet zyn heiligst recht door Dwinglandy bestryden;
Myn *Vryhart* heeft zyn taal nooit door gevlei verzacht,
Men houdt om een geschrift hem van verraad verdacht,
Wie weet wat wreeder lot hy eerlang heeft te duchten?
Ach! mocht ik hem slechts zien en in zyn' kerker zuchten!

DE VRIES, *met gevoel.*
Nu ik myn' besten vriend ook diep rampzalig vind,
Nu voel ik dat zyn lot my nauwer aan hem bindt -
Ofschoon in zyn elend myn traanen hem niet baaten,
Zo zal ik om zyn lot toch bittre traanen laaten.

Hy staat op.

Ik koom nog nader aan, houd moed in uwen ramp!
Ik voel 't gewigt daarvan, daar 'k zelf met foltring kamp.

Hy gaat heen, Julia en Amalia gaan meede.

Einde van het Derde Bedryf.

Vierde bedryf.

Eerste tooneel.

Het Tooneel verbeeldt een Club, 'er staat eene tafel midden in het vertrek, waarop twee tabakscomfooren staan, waar op ook pypen, en eenige Couranten liggen; by het openen van het gordyn is 'er een knecht in de kamer die glaasjes en flessen op een open buffet, dat aan de rechte zyde aan het einde van het Tooneel staat, plaatst, en eenige stoelen om de tafel zet.

Tweede tooneel.

DE KNECHT, REINHART, EGBERT, zy koomen te zamen.

REINHART, ***hy neemt een paar Couranten die hy doorloopt. Egbert stopt intusschen een pyp - de knecht brengt aan beiden een glaasje jenever.***
'Er staat niet zeer veel nieuws in deeze twee Couranten,
Alleen dat 't oorlogsvuur nog woedt aan alle kanten.

EGBERT.
't Is waarlyk nieuws genoeg - de ramp heeft nog geen end,

REINHART.
'k Beken, deez lange kryg baart foltring en ellend;
Maar hy baart ook geluk, hy schenkt ons heil en zegen;
Want in dien jammerkreet juicht ons de *Vryheid* tegen,
En haare stem, die lang door Dwangzucht werd gesmoord,
Wordt in den oorlog zelf alomme op nieuw gehoord.

Derde tooneel.

De voorigen. Er koomen twee Clubisten binnen; zy groeten de anderen en gaan zitten; de knecht geeft hun een glas morgendrank - gelyk hy ook telkens doet, wanneer 'er Clubisten binnen koomen. Eenigen rooken, anderen niet. - Wy laaten deeze kleine schikkingen aan de Acteurs over.

REINHART, *hy vervolgt tegen Egbert*.
Gy weet, deez felle kryg sproot niet uit Staatsbelang;
Geen Vorst werd hier gehoond in majesteit of rang.
Wy zien hier 't Fransche volk voor 't recht van 't menschdom stryden,
Hun staal aan billykheid, aan deugd en *Vryheid* wyden!
ô 't Menschdom wordt verlicht - 'er gloort een heldre straal;
Elk voelt zyn waarde *als mensch*. - De schoone zegepraal
Van *Recht* en *billykheid*, op *Dwangzucht* en *Despooten*,
Zien wy door 't oorlogs-staal nu dagelyks vergrooten.

Vierde tooneel.

DE VOORIGEN. Er komen weder drie Clubisten in; de een gaat zitten, anderen staan. Men kan dit zo juist niet bepaalen, en de Acteurs gelieven hierby, zo veel moogelyk, de natuurlykheid en ongedwongenheid in 't oog te houden. Een hunner zegt by het inkoomen.

EEN CLUBIST.
Dag vrienden! weet gy reeds, dat 't Fort verwonnen is
Door Frankryks heldenstoet? - 't is zeker, en ik gis,
Dat zich nu onze wensch ook haastlyk zal vervullen;
Ik denk, dat zy niet lang van hier vertoeven zullen.

REINHART.
Is dit bericht gegrond?

***De voorige* CLUBIST.**
Deez brief is van een vriend:

Hy laat Reinhart denzelven zien.

Geloof, dat dit in 't minst geen twyffeling verdient.

EGBERT.
Dan zal ook Frankryks heir welhaast hier binnen koomen:
Nu mag 't Oranje-huis wel voor zyn einde schroomen;

Dan, 't zal zich mogelyk nog redden door de vlucht.
De Patriot alleen, die kwynend heeft gezucht,
Verkrygt in 't eind toch eens zyn wensch en zyn begeeren:
Hy zal Aristocraat - en ook Oranje weeren.

Vyfde tooneel.

De voorigen. Terwyl twee Clubisten binnen koomen, die stilzwygend groeten, roept een van die Clubisten, die aan de tafel zit, terwyl hy drinkt..

Ter eer van 't Fransche volk*!* nu wordt die heldenstoet
Eerlang door ons met vreugd gezamenlyk begroet.
Een gul hoezee! hoezee! hoezee!

Zy roepen dit allen.

Zesde tooneel.

Er komen weder Clubisten binnen; men moet veronderstellen, dat sommigen hunne pypen stoppen, anderen de Couranten leezen; en weder anderen aan het einde der tafel een stil gesprek met elkanderen voeren. Er is een oogenblik stilte.

Alle de voorigen.

EERRYK ***by het inkoomen.***
Dag goede Vrinden!

Reinhart ziende, reikt hy hem de hand.

Ha *Reinhart!* zyt gy daar? 'k dacht u nog niet te vinden.

REINHART.
Ik kwam van daag hier vroeg.

EERRYK.
Men hield my ergens op.
Hoe beeft d'Aristocraat! - zyn angst ryst nu ten top -
Want 't vuur komt hen naaby - zyn grootheid is aan 't zinken;
Het Fransche staal zal hem welhaast in de oogen blinken!...
Ik zag 'er daadlyk een; hy zag 'er droevig uit.

REINHART.
Het zegepraalend heir wordt nergens meer gestuit.
Welaan, Clubisten! wy, wy moeten alles waagen:
Ik voel myn moed ontgloeid - niets kan my thans vertzaagen:
Indien men 't Fransche Volk hier soms nog weêrstand bood! ...
Laat ons dan moedig zyn: braveeren wy den dood!
Men vinde ons allen groot! men vinde ons stout en vaardig!
Zo toont zich elk van ons den naam van *Clubist* waardig.
't Zou laag en schandlyk zyn, daar Frankryks moed ons wenkt,
Aan onze grenzen reeds de palm der Vryheid schenkt,
Dat wy gevoelloos hier in stille sluimring bleeven:
Laat ons ook naar de palm der achtbre Vryheid streeven*!*

Zevende tooneel.

De Voorigen, BRAVIUS, *met eenige Clubisten.*

BRAVIUS.
Weet gy, dat Vryharts ramp ten hoogsten toppunt rees?
Zeg, weet gy, dat de Raad uwe vriend ter dood verwees? -
Zyn vonnis is geveld - op morgen moet hy sneeven!
Die maar heeft my ontroerd; haar afschrik doet my beeven;
Wat trotsche Dwinglandy, waarvoor de menschheid yst!
Hy word ter dood gedoemd - schoon niets zyn schuld bewyst.

REINHART.
Helaas! - maar neen: laat ons deeze euveldaad beletten!
De snoode heerschappy vertreedt en recht en wetten,
En 't zwaare slaafsche juk der wreede tiranny
Verzwaart hoe langs zoo meer: - kom maaken wy ons vry!

Met moed.

Verbryzlen wy de boei, die ons houd vast geklonken!
Ja, Frankryks heldendeugd moet onzen moed ontvonken.
Dat *Vryhart* zy gered - aan 't zwaard des beuls ontrukt! -
Braveeren wy 't geweld, dat all' ons recht verdrukt! -

EERRYK.
Ik denk, de trotsche dwang zal haast den doodstuip trekken.
De komst van 't Fransche heir zal hem ten val verstrekken! -
Uit vrees vertraagt hy nu, *misschien*, nog Vryharts dood.

BRAVIUS.
Vlei u niet met die hoop, daar 't vonnis slechts ontsproot
Uit laage wraak, om 't volk voor 't laatst nog te verneêren.

REINHART, ***hem met drift in de reden vallende.***
Dan moeten we ons te zaam tot Vryharts redding keeren,
Clubisten! hebt gy moed? -

ALLEN.
De moed ontbreekt ons niet -

REINHART.
Welaan, daar gy uw vriend ten prooi van snoodaards ziet,
De moed u niet ontbreekt - zo zal ik *Randwyk* spreeken:
Ik zeg hem, dat uw moed my duidlyk is gebleeken. -
Wy overleggen 't zaam, wat ons hier staat te doen,
Om *Vryhart* voor zyn val, zyn wissen dood te hoên.

Tegen de Clubisten.

'k Wacht u deez' avond hier.

Zy geeven allen een teken van toestemming.

EGBERT.
Gy zult ons allen vinden.

Op een lugtigen toon.

'k Zal by myn Meisje gaan, en by myn goede vrinden.
Ik zeg hen 't heugchlyk nieuws, dat Frankryk's heldenstoet,
Nu eerlang hier zal zyn, op dat die zy begroet: -
Ik zag myn *Lotje* reeds zich tot dit feest bereiden,

Haar *Vryheids*-min zal straks haar vluggen geest geleiden. -
Zy zal op 't oogenblik by haar vriendinnen gaan,
En zeggen haar met vuur: - ‘berei uw trom en vaên!...
De Franschen zyn naby - wy moeten hen onthaalen!
De bloem van onze jeugd moet in dees reien praalen.’

EERRYK tegen BRAVIUS.
Wen ik de heerschzucht soms in stilte gade slaa,
En denk de dolle drift van 't dwaalend volk eens naa,
Dan, dunkt my, moest al 't schoon van *Vryheids*-min hen blyken,
Daar zy toch zelven voor de slaverny bezwyken: -
Terwyl de *Vryheids*-vriend de burgers hoog waardeert,
Hun rechten staaft en vest - de dwinglandy verneêrt:
Hy roemt alleen de deugd - kent geen verschil van rangen.

BRAVIUS.
Dit koomt, wyl 't volk te veel aan 't klatergoud blyft hangen,
En 't blinkend schoon waardeert - de scepter en de kroon,
Verblindt hen door heur glans - zy beiden zyn te schoon;
Zy schittren al te veel om die in 't stof te treeden;
Zy staaren op die praal, die ydle nietigheden.
Ik kreeg iets van een vriend, dat juist daar over schryft -
't Is als een heldre straal, die nevelen verdryft.
Hy doet den scepter, throon en kroon in *'t niet* verzinken.

EERRYK.
Kom lees dit eens.

BRAVIUS. ***Hy krygt een gedrukt blaadje uit zyn portefeuille en leest.***
Hy zegt, ‘Men ziet de *kroonen* blinken.
Maar,’ gaat hy voort, ‘'t is zo als *Payne* vraagt:

Is 't een leenspreukig *ding*, dat 't merk van glorie draagt?
Heeft zy dit door de hand des kunstenaars verkreegen?
Dan zal de glans der kroon slechts naar de ponden weegen: -
Of blinkt haar waarde ook soms door 't luisterrykst metaal:
Door paerlen of saphir? - maakt dit haar zegepraal? -
Geeft dit de majesteit, waarop de Vorsten roemen?
Geeft dit hun *'t recht*, om *'t Volk* tot slaverny te doemen?..
Of geeft de schedel, die de blinkende eerkroon torscht,
Daaraan alleen waardy? - Dan moest geen snoode Vorst,
Geen wreedaart - maar alleen de menschenvriend regeeren!
Dan zou me in hem de *deugd*, maar niet de kroon, waardeeren:
De glans der *Kroon* is dus een nietig ydel ding,
Dat door 't vooroordeel slechts al haar waardy ontving:
ô Laat geen ydle glans ons meer in de oogen blinken:
't Zy vorst of slaaf - hy moet in 't nietig stof verzinken:
De vorst sterve op het dons, omringd van praalsieraan;
De slaaf ligge op het stroo - zie beiden stervende aan!
Sla beider lot een gaê, 't zal u tot wysheid wekken,
Gy ziet en slaaf en vorst den laatsten doodstuip trekken,
En schoon ook 't vorstlyk lyk, op 't praalbed wordt geëerd,
Het wordt als dat des slaafs - door maai en worm verteerd...
Zie hier de grootsche les, die ons de graven geeven!
De menschen zyn *gelyk* in dit kortstondig leeven;
Door *deugd* en *menschenmin*, wordt 't hart alleen verhoogd.

Hy poost een oogenblik.

Wat is ook 't erflyk Recht, waardoor de Dwangzucht poogt
Den *throon* gevest te zien tot in de nageslachten?
Hoe stout die trotsche waan*!* - waar zyn al de aardsche Magten;

Die reeds tot stof vergaan - in 't stof gebieders zyn?
Wat is dan *'t erflyk recht?* niets dan een valsche schyn. -
Gelykheid is de les, die ons de graven leeren,
Zy doen ons *'t recht* van *mensch*, veelmeer dan kroonen, eeren.'

REINHART.
't Is stout, 't is waarlyk schoon! -

EGBERT. ***Hy ziet op zyn horologie.***
Ik ga, want 't is reeds laat.

REINHART ***tegen de Clubisten.***
'k Zie u deez' avond weer? 'k maak op u allen staat.

DE CLUBISTEN.
ô Ja -

REINHART, EGBERT, EERRYK, BRAVIUS gaan heen, de andere Clubisten, op vier na, leggen ook hunne pypen neder, en vertrekken.

Een van de Clubisten.
D*e moed ontbreekt my niet.*

EEN ANDER.
Zal dit ons kunnen baaten?
En *Vryhart* aan zyn lot toch overig te laaten,
Dit zou lafhartig zyn.

EEN ANDER.
De tyd is nog zo kort.

Misschien wordt 't vonnis nu ook nog wel opgeschort?

DE EERSTE
ô Vlei u niet vergeefs - wy moeten 't uiterst waagen,
Maar moeten met beleid en oordeel ons gedraagen;
Wy kunnen niet als dol - zo maar in 't blinde slaan.

DE TWEEDE.
Dit 's waar. -

DE VIERDE.
't Is laat, ik gaa -

Zy staan allen op.

DE EERSTE CLUBIST.
Wy zullen zamen gaan.

Zy gaan heenen. De Knecht neemt de glazen, pypen enz. van de tafel, plaatst dezelven, als ook de tafel, ter zyde; hy zet de stoelen te regt, zo dat 'er plaats is voor het volgende schutscherm.

Achtste tooneel.

Het Tooneel verandert in eene kamer, in het huis van Vryhart. Julia komt met Amalia, uit eene zydeur.

JULIA, *met levendigheid*.
Verbeeldingskracht! hoe groot, hoe sterk is uw vermogen!
Gy hebt my door een droom, een zoeten droom bedrogen:

Met nadruk.

Dit ydle herssenbeeld ontroert op nieuw myn hart,
Die zwymling van geluk vermeerdert myne smart:

Tegen Amalia.

Hebt gy door blydschap my daar straks niet hooren gillen?
ô Zie Amalia! hoe al myn leden trillen!...

Zy beeft sterk.

AMALIA.
Helaas! ik was verheugd, dat gy wat rust genoot: -

JULIA.
De rust verbeidt me alleen in de armen van den dood! -
Maar 'k moet Amalia! u toch myn droom verhaalen;

Met eene schielyke stem.

Maar 'k kan myn valsche vreugd, myn blydschap u niet maalen!
't Was meer dan sterk gevoel!...

Amalia zucht.

Koom, luister eens naar my,
Uw Vader was ook daar - doch niet geboeid, maar vry! -

Wy zaten hand aan hand in schoone lustprieelen;
Wy hoorden 't voglenchoor de blydste toonen kweelen;
Der bloemen zachte geur verspreidde zich in 't rond; -
De frissche dauwdrop blonk in deezen morgenstond:
De lucht was helder blaauw, als met azuur omtoogen;
Geen schuiflend blaadje werd hier door den wind bewoogen;
Hier smaakte ik al 't geluk der reinste huwlyksmin -
My ziel dronk hier Natuur met zachten wellust in:
Eensslags, toen 't reinst genot ten toppunt was gesteegen -
Eensslags, zag ik de lucht door fellen storm beweegen;
De wind stak yllings op, en huilde in ieder boom;
De nachtegaalen, heel bevangen door den schroom,
Zag ik in 't trillend loof van takje op takje springen;
Al 't voglenheir was stom - en dorst geen toontje zingen;
De donder gromde in 't rond - en 't gloeiend bliksemvuur
Verzengde en plant en boom - en schokte heel Natuur:
Uw Vader was ontroerd - en kon nauw adem haalen:
Ik trilde, als 't siddrend loof, by 't zien der bliksemstraalen;
Een nieuwe schrik greep me aan, die my de spraak benam:
Een monster, dat uit 't bosch op eens te voorschyn kwam -

Met eene schielyke stem.

Viel op uw Vader aan, met zyn verwoede klauwen:
Het greep hem naar de keel - ik zag zyn krachten flauwen:
Want 't monster wierp verwoed hem aêmloos op den grond. -

In verrukking.

Toen daar eensslags voor my een lichtende Engel stond -
Uw Vader bystand boodt - dit vreeslyk monster moorde,
En met een scherpe dolk tot in het hart doorboorde: -

Hy richtte uw Vader op: - wy knielden voor hem neêr,
En stamelde onzen dank:.. ''k geef u uw *Vryhart* weêr,'
(Sprak de Engel toen) - 'geen macht zal immer u meer scheiden;
Uw lot zal zalig zyn - want *Vryheid* zal u leiden.'
Er daalde een ligte wolk, die de Engel heel omtoog;
Wy staarden hem nog na door lucht en wolkenboog. -

In eene weemoedige verrukking.

We omstrengelden elkaar - en onze lippen bleeven,
Heel spraakloos door gevoel, vast aan elkandren kleeven:
ô Welk een reine vreugd!... 'k ben door een gil ontwaakt,

Met diepe treurigheid.

En 'k voel, dat 't waaken my op nieuw rampzalig maakt.

AMALIA.
Ik weet niet, maar die droom moet niets dan goed voorspellen:
Wie weet, of *Fredrik* niet de Franschen zal verzellen?
ô Dat hy de Engel waar!

JULIA.
Myn afgepynigd hart
Zinkt van den top der vreugd - in eenen poel van smart.

Negende tooneel.

De voorigen. EEN BODE.

***E**r word gescheld. De Bode komt in.*

DE BODE.
Mevrouw! ik ben gelast.

Ter zyde, terwyl hy haar sterk aanziet.

‘Hoe zal ik dien last vervullen?
Ik vrees, dat traanen hier myn hart ontroeren zullen.’

Tegen Julia.

Ik koom van uw Gemaal, en van den achtbren Raad.

JULIA.

Met eene schielyke stem.

Gy koomt van *Vryhart*? zeg, wat hem te wachen staat*!*

DE BODE.

Ter zyde.

‘Hoe zal ik haar die maar, die droeve tyding brengen?...
Want 't zal haar hart gelyk een bliksemstraal verzengen.’

JULIA.
ô Antwoord op myn vraag, mag ik myn Vryhart zien?
Gy zegt, gy koomt van hem: - kan ik hem bystand biên?...

DE BODE *staart haar met medelyden aan.*

JULIA*, in vertwyffeling*.
Ach! martel my niet lang! mag ik myn Gade spreeken?
Gy zucht! is dit helaas*!* op nieuw een doodlyk teken?

DE BODE, ***met nadruk en gevoel.***
Gy moogt op morgen vroeg in zynen kerker gaan.

JULIA, ***met blydschap.***
ô Bode des geluks! 't Is dan geen ydle waan:
Ik zal, Geliefde! u op morgen weêr ontmoeten!...
Hoort gy 't Amalia!...

DE BODE, ***ter zyde.***
‘Zy zal die blydschap boeten.’

JULIA.
Ga, zeg aan myn Gemaal, dat hy my morgen wacht*!*
De vreugd van hem te zien heeft al myn smart verzacht:

Met nieuwe aandoening van blydschap.

Ik zal op morgen vroeg weêr op zyn boezem weenen:
Ik zal met zynen zucht myn zuchten ook vereenen!...

DE BODE, ***verlegen.***
Helaas Mevrouw!...

JULIA, ***in de uiterste vertwyffeling.***
ô Spreek: hebt gy myn hart misleid?..

AMALIA.
Ach spreek Mynheer*!*

DE BODE, ***met veel aandoening tegen Julia.***
Ik schroomde uw teêrgevoeligheid.
Maar 't moet toch echter zyn - 't is waar, gy ziet op morgen
Uw *Vryhart* weêr - maar ach! hier ligt een slang verborgen,

Die u wellig ook daar op 't doodelykste wond*!*
Daar de achtbre Raad uw Gaê aan oproer schuldig vond,
Is hy ter dood gedoemd - hy moet op morgen sneeven

Geduurende deeze laatste regels staart Julia hem in wanhoop aan. Amalia toont ook de uiterste ontroering.

Gy koomt hem morgen vroeg uw laatste afscheid geeven.
Hy wordt onthoofd ...

JULIA*. Zy geeft een gil*.
Onthoofd!...

Zy slaat plotslings voor over op den grond neder.

AMALIA, *schreiende*.
Onthoofd! ... wat bliksemstraal! ...
Myn Vader!... dat ik ook met u ten grave daal! ...
Onthoofd!... wat yslykheid!

In wanhoop.

Ik zie het zwaard reeds blinken:
Wy zullen naast zyn zy, in de afgrond nederzinken!...

DE BODE, *tegen Amalia*.
ô Zie uw Moeder aan, zy ligt daar magtloos neêr...
Betoon haar uwe hulp*!*

Zy ligten haar te zamen op, en brengen haar op eene stoel. Julia bekomt allengskens weder, zy ziet met verwilderde oogen in het rond - en zegt in de uiterste wanhoop, en met bitter gevoel.

JULIA.
Vind ik het aanzyn weêr?
Had ik in 't duister graf een schuilplaats thans gevonden,
Of waare ik in de zee, in 't peilloos diep verslonden...

ô Dit waar' zaligheid en rust. - maar zegt gy niet,
Dat *Vryhart* sterven moet? - ô doodelyk verschiet!...
Myn *Vryhart* wordt onthoofd!... Zou *Julia* dan leeven?
Hy daalt met schande in 't graf!... 'k zal nevens hem ook sneeven!
Geene aardsche magt rukt my ooit van zyn zyde af: -
Wy leefden voor elkaar - wy storten beiden in 't graf!..

In woede.

Maar gy ô monsters*!* gy, ô tygers en barbaaren!
Die de onschuld wreed vervolgt! myn schim zal om u waaren:
Als gy met dolle woede aan haar uw hand zult slaan,
Dan zal op 't onverwacht - myn schim daar voor u staan!
Zy zal uw helschen moed door ziddering vertzaagen,
En u op 't straftooneel van 's Hemels vierschaar daagen!
Ik zal u siddren doen, waarheên ge uw treden leidt. -
Myn schim voglt u alom - het zy ge in woede schreit -
Of u ter rust begeeft - of u in vreugdezaalen
In wellust baadt - ik zal u achterhaalen
Gy hebt myn Gâe vermoord!... Dus roep ik woedende uit!...
Een afgrond grimt u aan, waar niets uw knaging stuit.
Gy zult my overal, door wanhoop hooren gillen;
Ik zal op 't zachte dons door knaaging u doen trillen!
Als 't aklig sterfuur naakt - de dood u tegentreedt, -
Uw hairen zyn bedauwd door 't klam en angstig zweet,
Dan zult gy myn gewaad nog schuiflend hooren sleepen;
Gy wordt dan door myn schim nog woedend aangegreepen!...

DE BODE.
Ik bid u ach! bedaar!

JULIA.
Die, in 't midden der gevaaren,
Zyn hoop verbryzeld ziet - kan die zyn smart bedaaren?

In de uiterste wanhoop.

De doodklok luidt alreeds! ... myn *Vryhart* wordt onthoofd?..

Buiten zich zelve.

Ik zie zyn bloedend lyk!... ook 't lyk wordt myn ontroofd*!*...

DE BODE. ***Ter zyde.***
'Ik kan haar leed niet zien - ik moet van hier vertrekken;
Haar smart zou 't tyger-hart tot medelyden wekken.'

De Bode gaat heen.

Tiende tooneel.

De Voorigen.

JULIA, ***in eene wezenlooze wanhoop. Amalia gaat ook zitten.***
Haast zyt gy ouderloos - en ook myn *Eduard*!
ô 'k Beef voor hem - gy ziet myn folterende smart;
Uw *Fredrik* keert te laat - hy zal ons niet meer vinden,
Gy moet u, als hy keert, met hem in de echt verbinden:
Gy hebt dan toch een steun, een trooster en een vriend.

AMALIA, ***bitter schreiende.***
Rampzaalge Vader*!* ach! hadt gy dit lot verdiend*!*...

JULIA, ***in dezelfde wanhoop.***
Zult gy voor Eduard altyd als Zuster zorgen?
Kom, roep hem hier - want reeds helaas! op morgen
Heeft hy geene ouders meer -

Amalia gaat heen.

'k Zal by myn Karel gaan -
Op morgen, in dit uur, is 't reeds met hem gedaan!

Zy zit in eene wezenlooze houding, tot dat Amalia, met Eduard aan de hand, binnen koomt.

Elfde tooneel.

JULIA, AMALIA, EDUARD, hy gaat naar Julia.

JULIA, ***hem omhelzende.***
Helaas! myn ziel ontroert op nieuw, door u te aanschouwen, -
'k Moet u dan voor altyd aan andren toebetrouwen.

Zy schreit. Eduard begint ook te weenen. Met diep gevoel.

Gy schreit myn Eduard! verberg geen traanenvloed,
En als de smart u ook op morgen weenen doet -
Als gy uw Vader ziet - laat vry uw traanen vloeijen:
Zy zullen eens als vuur op 't hart der wreedaards gloeijen,
En paerlen aan de kroon der stervende onschuld zyn.

AMALIA.
Uw taal dringt scherper door, dan 't doodelykst venyn!...

JULIA, *weder in eene wezenlooze wanhoop*.
Hoor lieve Amalia! daar valt me iets in gedachten:
Uw Vader zal, voor 't laatst, op morgen ons verwachten!
Op morgen is dan, ook, myn stervensuur bepaalt!
Ik sterf gewis met hem, daar hy ten grave daalt -
Ja 'k zweer het u, ik zal uw Vader niet verlaaten -
Geen wanhoop, leed of smart - niets kan my langer baaten.
Gy weet, dat; al zinds lang, myn *doodhemd* ligt gereed, -
Dit voegt my thans, daar ook de dood my tegentreed -
Kom, help my dan voor 't laatst - dit moet u niet doen yzen -

Amalia weent.

Ach! 't is de laatste dienst, dien gy my zult bewyzen.

Julia zit eenige weinige oogenblikken in diepe mymering weggezonken. Zy gaat met een langzaamen tred van het tooneel. Amalia volgt haar, met Eduard aan de hand.

Twaalfde tooneel.

Het tooneel verandert in de gevangenis van VRYHART. *Hy zit in eene peinzende houding. De gevangenis is door eene flaauwe lamp verlicht.*

VRYHART.

Hoe wanklend is 't Fortuin op deeze nietige aard!
ô Wie doorziet de ramp, die hem zyn lot bewaard?
Wy scheppen ons een beeld van vreugde en zaligheden;
De minste straal, die gloort, zien we een gelukkig Eden!
De mensch ontwaakt eensslags uit zyne droomery;
In steê van vreugde en heil, ziet hy aan zyne zy'
Geweld, en kerker, smaad, en dood en ellend waaren;
Hy wordt in 't stof verneêrd door monsters en barbaaren;
Men onderdrukt het recht, dat hem Natuur zelfs gaf -
Men sleept de *deugd*, gelyk de *misdaad*, naar het graf.
De schorre sterfklok bromt - dan ziet hy 't moordzwaard blinken! -
Door schande en smaad onteerd, moet hy in 't graf verzinken.
Dit is helaas! het lot, den mensch op de aard bereid:
Zo zinkt uw zwymeling, ô brooze sterflykheid!...
Ik droomde kortlings ook van *Vryheid* en van vreugde,
Ik voel nog *Vryheid!* hoe uw straal my 't hart verheugde,
En nu ter dood gedoemd - met schande en smaad belaân,
Zo ziet men morgen my, ligt, voor een booswicht aan!

Dit denkbeeld drukt my zwaar -

Na eenige oogenblikken in diep gepeins, met grootheid.

Dan, ik gevoel myn waarde...
Meestal is schande en smaad het lot der deugd op aarde!
Myn hart beeft immers niet door misdaad of berouw? ...
Ik bleef als *mensch*, altoos, myn eed en plicht getrouw!

Zyne oogen ten hemel slaande.

ô Oppermajesteit! geen vrees doet my ontroeren,
En zou de schande en smaad myn droefheid dan vervoeren?...
Daar ik ô Opperheer! voor u niet schuldig beef -
Zou ik dan siddren, daar 'k alleen voor *Vryheid* sneef*!*

Dertiende tooneel.

VRYHART, DRAAYER, Predikant.

DRAAYER, *met eene sleepende stem*.
De Raad ô Vryhart! heeft my naar u toegezonden:
Ik ben een *Leeraar*, die, steeds aan myn plicht verbonden,
Wanneer myn ampt my roept, den snoodsten zondaar leid',
Hem 't kwaad beseffen doe, en tot den dood bereid';
En, daar gy Vryhart u aan oproer schuldig maakte,
Uw plicht, als onderdaan, door muitery verzaakte,
En dus de wetten schondt - zyt gy ter dood gedoemd. -
Ik ben door de achtbren Raad als zendeling benoemd,
Om uwe ziel voor 't laatst tot sterven te bereiden!
ô Luister dan naar my, laat u door my geleiden;

En toon oprecht berouw van uwe euveldaad!
Bewandel nu den weg, die voor u open staat.
Boet, door een traanenvloed, een hoogst misdadig leeven:
Dan zal de Algoedheid u ook uit genaê vergeeven.

VRYHART, ***hem herkennende; - met grootheid.***
Bespaar uw raad, Mynheer! - ik beef niet voor den dood;
't Zou vruchtloos zyn, dat gy my uwen bystand bood -
Ik voel geen naberouw - en myn gerust geweeten
Verwyt my niets - ik heb my van myn pligt gekweeten:
Ik ben een *Vryheidsvriend!* - 't gevoel, dat zy my gaf,
Verzaak ik nimmermeer - het blyft my by tot 't graf*:*
En daar de *tiranny* onschuldig bloed zal plengen,
Zal ik een vrye ziel voor 's Hoogstens vierschaar brengen:
Ik daag die monsters uit om hunne dwinglandy*!*
Ik wordt hun boei ontrukt -

Naar den hemel wyzende.

en leef daar weder vry'...
Gy ziet, hoe 'k denk Mynheer! - geen list kan my verstrikken,
Ik bid u, laat my rust - in smartlyke oogenblikken?...
Ik ben ter dood bereid...

DRAAYER.
Ik sidder voor uw lot,
Daar gy met myne taal en met den Godsdienst spot*!* -
Hoe? weet gy niet, dat gy uw Souverain moet eeren,
Hen achting schuldig zyt, daar zy het Volk regeeren?
Des Burgers eerste plicht is onderdaanigheid -
Gy hebt dien plicht veracht - gy hebt het Volk verleid -
ô *Vryhart!* ach bezef, wat lot u staat te wachten*!*

Gy daalt in 't diepst der hel - niets zal uw smart verzachten!
De zondaar, die aan 't graf nog op zyn deugd betrouwt,
Wiens ziel niet wordt geroerd - wiens hart zich niet berouwt.
Die zondaar zal te laat de stem der knaaging hooren:
Hy sterft verhard - en gaat in de eeuwigheid verlooren!..

VRYHART, *met grootheid en nadruk*.
Wie zyt gy, laage ziel! die my hier foltring maalt!
Wie zy gy, Nieteling! die 's Hemels straf bepaalt?
Wie zyt gy, Huichelaar! die my hier durft verdoemen...
Geveinsdheid door den schyn van Godsdienst durft verbloemen?...
't Is waar, ik ben ook mensch; 'k ben niet van zonden vry,
Maar niemand zag my ooit, door laage veinzery,
My draaijen naar dien kant, waarheen de wind zich wendde,
Ik zuchtte vaak door *Dwang* in foltring en ellende;
Maar 'k bleef my zelf gelyk in voor en tegenspoed -
Tast is uw eigen hart! - zie, hoe gy bloozen moet!...

DRAAYER.
Wat stoutheid! moest myn ampt u geen ontzach verwekken?
Durft gy een *Leeraar* zelf, door lastering bevlekken? -
Maar 't schynt, ge aan trotsche taal uw tong hebt toegewydt,
En de eerbied vaak onthoudt - waar gy die schuldig zyt?

VRYHART.
'k Eerbiedig goede trouw, en deugd, en reine zeden:
Ik acht den Godsdienst hoog, in 't wrangst der tegenheden:
Maar 't voegt u niet, Mynheer! de rol, dien gy hier speelt -
Ik zeg, dat uw geteem my vreesselyk verveelt:

Ik ken uw aard - ik weet, hoe gy reeds draayde,
Gelyk een wimpel, zo ook ginds, dan herwaarts zwaayde;
By de eersten ommekeer waart gy een Patriot -
Gy roemde *Vryheid* hoog!... gy dankte *Neêrlands God*
In de openbaaren dienst, voor 't heil, door *haar* verkreegen;
Uw yver blonk! - hy was ten hoogsten top gesteegen!
Gy waart zelfs aan het hoofd van onze Schuttery,
Die zich gewaapend had - ‘ô braave Burgery!’
(Dus spraakt gy toen) ‘Ga, stry voor *Vryheid* en voor *Rechten!*
Daar gy den trotschen *Dwang* en *Heerschzucht* gaat bevechten,
Zo bouw op *Neêrlands God*, die uwe pooging ziet!
Gy weet, dat Hy zyn volk in 't stryden nooit verliet:
Zyn arm, die machtig is, zal u in 't stryden spaaren!
ô Hy zal Nederland voor slaverny bewaaren!...’
Maar yllings toen de kans des oorlogs weêr verkeert,
De *Dwang* helaas! geheel op *Vryheid* triumpheert -
Toen waait gy weder om - gy zegt, dat gy eerst dwaalde,
Dat u, door 's Hemels *gunst*, een zuiver licht bestraalde: ...
Daar de *acte van berouw* by u ter teekning lag,
Noodt gy de burgers uit - gy roept met nieuw gezag:
‘ô Burgers! wie gy zyt, koomt vry in myne wooning!
En tekent uw berouw - ge erlangt dan nog verschooning.’
Gy roemt Oranje hoog! - gy haat den Vryheidsvrind.
Schoon gy de eenvouwigheid door veinzery verblind;
Schoon gy uw veinzery door Godsdienst durft verbloemen,
En my om *Vryheidsmin* in de afgrond durft verdoemen,
Zo weet ô huichelaar*!* dat ik uw taal veracht: -
Ga heen, en plaag my niet in deezen laatsten nacht!

DRAAYER.
Ik kan myn woede en drift nu nauwlyks meer betoomen.
Wat denkt gy, snoode schelm! - ben ik dan hier gekoomen,
Om my gehoond te zien? - Ik zag myn dooling in;
't Is waar, 'k ontken het niet - uit zuivre waarheidsmin
Bekeerde ik my oprecht! ...

Na een oogenblik stilzwygens.

Maar, als wy alles wikken,
Moet niet elk een zich naar de Volksbegrippen schikken?

VRYHART.
'k Ontdek uw list, zo eens de Vryheid zegepraalt!
Dan wordt ge op nieuw bekeerd, door 's Hemels gunst bestraald?...

Met diepe verachting.

Gy zyt onwaard, om 't ampt van *Leeraar* te bekleeden!
Men ziet u godsdienst, deugd en plicht, met voeten treeden,
Een ieder die u kent, veracht u nevens my: -
Gy zyt een huichelaar: 'k verfoei uw veinzery*!*...
Myne uuren zyn maar kort, en, daar zy haastlyk vlieten,
Zo bid ik u, laat my een weinig rust genieten!

Draayer gaat verstoord heen.

Veertiende tooneel.

VRYHART, *alleen*.

Ik heb dien huichelaar tot in het stof verneêrd;
ô *Deugd* en *Vryheidsmin!* 'k zie hoe gy triumpheert!
De *Dwang* kon, wel is waar, my hier onschuldig boeijen;
Er is geen kluister, die de vrye ziel verbindt -
Daar zy haar waarde *nog* op moordschavotten vindt....
Hoe nietig is uw magt, ô Vorsten en Despooten!
Hoe ydel is uw waan, Aristocraten, Grooten!...
Gy waerelddwingers! de hier trotsch als goden woelt, ...
Door kerker, boei en zwaard, den val der deugd bedoelt,
De waare *Vryheidsvriend* trotseert uw ydel poogen!
Hy rukt den sluier af, waardoor ge ons hebt bedroogen.
Hy tast u in het hart, door zyne vrye taal:
ô *Deugd* en *Vryheidsmin!* zie daar uw zegepraal!...
Wilt, door die zegepraal, myn zwakke moed versterken!
Doe my, op 't moordschavot, uw invloed nog bemerken!

In vervoering.

Versterk me, als 't zwaard des beuls myn laatste zucht verstoort,
Wen 't vallend lyk eensslags in 't schuimend bloed versmoort
Laat ik, zelfs in den dood, aan allen Dwang ontheven,
Met uwen edlen geest, in hooger spheeren zweeven!...
Lei my voor 't dankaltaar, dat voor u wierdt bereid -
Voer my dan voor den throon der Oppermajesteit!

ô *Vryheid!* leer my daar uw grootsche toonen treffen!
Zo zal myn vrye ziel uw waarde recht beseffen!...
Dan juicht zy om haar heil, ô machtige Opperheer!
En ligt haar Vryheidsmin aan uwe voeten neêr:...

Buiten zich zelve.

Konde ik myn Julia! myn Kroost! u met my voeren!

Met sterke nadruk.

Myn Julia... myn Kroost!.....

Na een korte mymering.

dit denkbeeld doet me ontroeren;
Myn ziel peinsde op haar stand, en nam een hooger vaart...

Met diepe treurigheid.

Maar zy daalt yllings neêr - zinkt op deez' nietige aard:
Natuur en liefde! gy doet my uwe inspraak hooren!
Uw teêr, schoon wreed, gevoel zal myne rust verstooren.

Einde van het Vierde Bedryf.

Vyfde Bedryf.

Eerste tooneel.

Het tooneel verbeeldt de gevangenis, in den morgen. Vryhart zit, by het openen van 't gordyn, in eene diepe treurige houding; hy staat op, en nadert met langzaame treden tot voor aan op het tooneel.

VRYHART.

De laatste bange nacht myns levens is voorby:
De dood waart om my heen; hy treedt my reeds op zy'-
ô Trotsche Dwang! uw wreede wensch zal nu gelukken*!*
Gy zult my voor het staal des beuls doen nederbukken...
Nog weinige uuren slechts... en 'k ben in de eeuwigheid!...

Met diepen ernst.

Heb ik myn ziel nu reeds tot sterven voorbereid? -
Durf ik tot de eeuwigheid gerust en kalm te nadren?...
Ik voel wel geen verwyt - maar smart dringt my door de adren.

Na een weinig stilzwygen, de oogen ten hemel slaande.

Wat sterveling, ô Bron van ons bestaan en leeven!
Wat stervling durft aan u zyn reekning overgeeven!
Wiens hart is zoo verblind door trotschen eigenwaan,
Of 't wyst by onderzoek hem meenge vlekken aan?

De Deugd, hoe hoog geroemd op deeze nietige aarde,
Is by uw *heiligheid* van luttel weinig waarde!...
De mensch gaat wanklend voort - hy struikelt tot aan 't graf;
Maar gy meet ook zyn deugd slechts naar zyn pooging af! ...

Hy knielt.

‘ô Machtige Opperheer! myn hart is niet vermetel;
Ik kniel, in 't stof gebukt, met eerbied voor uw' zetel ...
Schoon ik een deugdzaam hart van u ten deel ontfing.
Zo dwaalde ik echter soms - ik was een sterveling.
ô Ondersteun voor 't laatst myn wankelende krachten!
Wil door uw hulp en troost myn smartlyk lot verzachten!
Ontruk my 't aklig beeld der schande, vloek en smaad,
En, als myn schuldloos hart zyn laatste tikken slaat
Wil dan myn ziel, verrukt, den open hemel toonen!
Zend my de Serafs toe, met palm en mirthe kroonen!...
Troost dan myn Julia ... myn Kroost in hunne ellend!...
Verhoor myn laatste bêe, die ik ten Hemel zend!...’

Hy staat op. Na een oogenblik ademhaaling. Met gerustheid.

Hoe kalm is nu myn hart! nu kan ik adem haalen:
'k Zal, in myn lot getroost, gerust ten grave daalen.

Na een oogenblik in diep gepeins.

Nu nog één enkle storm - en 't lyden is gedaan...
O! na dien bittren stryd, lagcht de eeuwigheid my aan?...

Ontroerd.

Myn Julia! myn Kroost ... zal voor het laatst hier koomen ...

Die wreede ontmoeting doet my ziel voor wanhoop schroomen:
ô Denkbeeld, dat myn hart met duizend pylen moord!
Natuur en huwlyksmin hoe wreed wordt gy versmoord! -
Myn tedre Julia!... Hoe zal myn dood u treffen?...
Ik moet, ondanks my zelf, haar boven 't lot verheffen!...
ô Hemel! sta my by, in deezen jongsten nood!...
Dit aklig afscheid is veel wreeder dan de dood!...

Tweede tooneel.

VRYHART, JULIA, AMALIA, EDUARD.

JULIA. ***Zo dra zy Vryhart ziet, snelt zy naar hem toe, en sluit hem in haare armen. Zy heeft haar doodhembd aan, even als in de Romeo en Julia; haare hairen zyn los en verwilderd. Na een oogenblik stilte, met diep gevoel.***
ô **K**arel! dit 's voor 't laatst!...

AMALIA, ***schreiende*****.**
Ik ys rampzalig Vader!...
Hoe wordt uw deugd miskend? - Men noemt u een verrader?
Hoe yslyk is uw lot!

VRYHART, ***Eduard en Amalia in zyne arme drukkende.***

Kom hier myn Eduard!
ô Rust nog eens voor 't laatst aan 't kloppend vader-hart*!* -
Ook gy Amalia*!* koom hier aan myne zyde*!*
Dat ik myn laatste zucht der ouderliefde wyde*!*

Hy weent. - en vervolgt tegen Julia.

Ach! troost u in myn lot, daar gy myn onschuld kend!
Ik ly' voor *Vryheid* al deez' foltring en ellend.

JULIA, ***weemoedig.***

Wat kan my 't gantsch heelal, wat kan my *Vryheid* baaten?...
Nu ik myn Karel*!* u, aan Dwang ten prooi moet laaten?

In de uiterste droefheid.

Nu 't moordend zwaard eens beuls, ô smart*!* ô yslykheid*!*..
Met een verwoede hand, u van uw' Gade scheid -
Zou ik uw wreeden dood koelzinnig overleeven?
Neen: neen! als Echtvriendin zal ik ook met u sneeven*!*

In vervoering.

Gestrengelt in uw arm, wacht ik den dood, als gy:
Geen moordschavot, geen dood... niets, dat my vreeslyk zy -
Geen macht ontrukt my aan dit doodelyk verlangen,
'k Verzamel al myn kracht, 'k blyf aan uw boezem hangen*!*-
En als de Dwangzucht grimt om mynen tegenstand,
Als zy my schuldig noemt - zo laat de snoode hand
Des beuls gelyker-tyd, door 't zelfde zwaard my treffen -

Zy wyst op haar hals.

Myn hals is dun...

VRYHART.

Wie kan myn diepe smart beseffen?...
ô Tedre Julia! verzwaar myn lyden niet! -
Denkt dat gy *moeder* zyt! - zo gy uw kroost verliet,
Wie zou in 't gantsch heelal toch voor die panden zorgen?...
Ons lot, hoe yslyk ook, ligt in de hand verborgen
Van Hem, die met één span ontelb're spheeren meet,
Die, daar Hy goedheid aêmt, zyn schepsel nooit vergeet.
Geloof my, hartvriendin! daar gy met 't lot moet kampen,
Zal Hy uw redden zyn, u troosten in uw rampen!...

JULIA *in wanhoop*.

Als gy my zyt ontrukt, begeer ik rust noch troost!...

Met nadruk.

'k Voel dat ik moeder ben, - ach! myn rampzalig kroost*!*
Weleer kost gy myn hart de reinste wellust schenken,
Gy waart myn zaligheid!... ô pynelyk herdenken!...

In een' hevigen tweestryd.

Wat zwaare stryd bestormt my in dit aaklig uur -

Na eene zigtbaare ontroering, die een oogenblik duurt, met drift.

Gy Karel overwint!... gy overwint Natuur*!*...
Ik zwoer u liefde en trouw, in 't wisselvallig leeven. -
Wordt gy myn' arm ontrukt - dan zal ik met u sneeven*!...*

Eduard snikkende, waarop Vryhart hem op nieuw in zyne armen drukt.

VRYHART, ***met gevoel.***
Wat deerd u, Eduard?

EDUARD, ***snikkende.***
Gy deedt toch nooit geen kwaad:
ô Zeg, hoe koomt het dan dat gy nu sterven gaat? -
Ach, vader*!* blyf ons by, wil my gehoor verleenen,

Julia beeft.

ô Zie hoe moeder beeft! - ach! laat haar zo niet weenen!

VRYHART, ***hy drukt Eduard met ontroering aan zyn hart, zet hem op den grond, en veegt zyne traanen af.***
Beseft gy, Julia! hoe dit myn lot verzwaart,
Wat overmaat van smart is my aan 't graf bewaard!
De wanhoop grypt my aan*!* ... dit 's meer dan menschlyk lyden-
ô Hemel! zie myne angst - help my natuur bestryden!...

AMALIA.
Wiens hart krimpt niet van wee, wanneer 't uw lyden ziet*!*

Met diepe smart.

Dit 's nog de voorgrond eerst van 't akelig verschiet!...

JULIA.
Natuur en huwlyksmin, gy beiden doet my beeven!

Tegen Vryhart, in vertwyfeling.

Myn beste! ik kan u thans geen' moed noch troost meer geeven.

VRYHART, ***met grootheid.***
ô 't Zou lafhartig zyn, zo gy my wanklend vondt.
Bedroef myn hart niet meer in deezen laatsten stond -
Myn ziel zal u met vreugde in de eeuwigheid verbeiden!..
Denk liefste Julia! dat wy toch moesten scheiden:
't Is waar, ik stort nu wel wat eerder in het graf;
Maar meet naar de eeuwigheid den grootsten tydkring af!
ô Wil 't gewigt van jeugd en ouderdom eens paaren,
Wat zegt dan toch een tyd van tien of twintig jaaren?
Wat zegt by de eeuwigheid de jeugd of ouderdom?..
Staar met een helder oog - beschouw - gy ziet rondom
Dit vlugge tydperkt rolt de golvende eeuwstroom heenen,
Die my ook, aan uw zy' zal met ons kroost hereenen!...

JULIA, ***bitter.***
Zal hy, die op een wrak door golven dobbren moet,
Waar telkens nieuw gevaar hem angstig siddren doet,
Als hy de haven ziet in 't midden der ellenden,
Zal hy zyn vlottend wrak niet naar die zyde wenden?
Schoon zich de storm verheft in 't naderend verschiet,
Hy vreest geen branding, bank, hy vreest de klippen niet: -
Zo, myn geliefde! zyn wy beiden, door de golven
Der rampspoed en ellend, op 's levenswrak bedolven!...
De haven is de dood - gy spoedt u derwaarts aan,
Ik dobber aan uw zy - en 'k zal met u vergaan*!*...

VRYHART, ***met nadruk en gevoel.***
ô Leef! leef voor uw kroost! laat my die troost verwerven!
Toon, dat gy moeder zyt*!*... laat met die hoop my sterven!
Maar waar is Fredrik toch? - Hy koomt niet eens by my,
Verzaakt hy nu zyn' Vriend? - verliet hy uwe zy? -

AMALIA.
Rampzaal'ge Vader! neen, door vriendschap aangedreeven,
Zag ik de traan der smart steeds in zyne oogen zweeven;
Daar uwe rampspoed hem nog nader aan u bond,
En hy in deezen nood geen troost noch uitkomst vond,
Zo snelde hy met drift het heir der Franschen tegen:
Hy wilde, door zyn taal, tot bystand hen beweegen.

VRYHART.
ô Edelmoed'ge Vriend dien my den Hemel gaf*!* -
Dan ach*!* hy keert te spâ - hy vindt my reeds in 't graf*!...*

Men hoort eenige stemmen. Julia en Amalia ontroeren zichtbaar.

Derde tooneel.

De voorigen, DE SCHOUT *met twee Gerechts-Dienaars.*

DE SCHOUT *tegen* JULIA.
Uw echtgenoot moet mêe, wil nu geen weêrstand bieden!
Hy kan zyn' wissen val, zyn' dood toch niet ontvlieden.

JULIA, *met nadruk*.
Barbaar*!* die hem met vreugd ook nu ter slachting leid -
Denkt gy, wat vreeslyk lot hem heden word' bereid,
Dat ik myn Vryhart thans aan u ten prooi zal laaten?
Denkt gy, daar hem myn smart - myn traanen niet meer baaten,
Dat gy, gelyk weleer, hem aan myn' arm ontrukt!
Ik volg u na op 't spoor, en als hy ligt gebukt,
Zo kniel ik nevens hem, ik val dan aan zyn zyde,
Op dat ook 't zwaard des beuls van 't leven my bevryde.

VRYHART, *met de grootste aandoening*.
Genadige Opperheer*!* bedaar haar felle smart!
Bedaar den storm, die woelt in 't angstig vader-hart*!* -
Daar gy voor 't jong, dat nog in 't nestje ligt verborgen,
Voor 't piepend veêrloos jong, met tederheid blyft zorgen,
Zo toon, daar gy myn kroost en gaê ellendig ziet -
Zo toon uw vaderhart*!...* verlaat uw schepsel niet*!*...

DE SCHOUT, ***op een' barschen toon.***
Maak voort!

VRYHART, ***hy neemt Eduard in zyne armen.***
Hoe krimpt my 't hart by dit rampzalig scheiden!
Helaas! myn Eduard!

Naar den hemel wyzende.

Ik zal u daar verbeiden ...

Met diepe smart.

Gy waart het pronkjuweel van myne huwlykskroon;
Nu erft gy schande en smaad - vaarwel! geliefde zoon! ...
Vaarwel ...

Hy zet hem neder. Tegen Amalia.

Amalia! myn ziel, aan smart ontheeven,
Zal haast in ruimer lucht - in hooger kringen zweeven!...

Droevig.

Maar gy wordt op deez' aard nog door de smart gedrukt...
Draag voor uw moeder zorg - en wordt ge aan de aarde ontrukt,

Naar den hemel wyzende.

Dan snelt myn vrye ziel u daar met blydschap tegen...

Tegen Amalia en Eduard.

Vaarwel Amalia!... ontfang myn' laatsten zegen'...

Hy legt zyne handen op beider hoofd. Amalia weent, gelyk ook Eduard en Julia.

DE SCHOUT, ***ongeduldig.***
Gy pynigt myn geduld - ik zeg u maakt wat voort!

VRYHART.
ô Toon, dat gy voor 't laast de stem der menschheid hoort!

Hy nadert Julia.

Vaarwel, myn Julia!... ik weet, gy mint my teder,
Denk nog een korte poos - en dan - dan zie 'k u weder!...

Zy schreit.

Verzwak myn' moed toch niet door uwen traanenvloed*!* -
Myn lot is nu bepaald - gy weet dat 'k sterven moet -

Ter zyde.

'Hoe angstig klopt my 't hart*!* -

Met grootheid.

maar 'k moet myn smart verkroppen,'

Julia staart hem met verwilderde oogen aan.

Helaas! uw wanhoop doet my 't zweet langs 't voorhoofd droppen
ô 't Zwaard is minder wreed... ik ben ter dood bereid.

Hy omhelst haar snikkende.

Vaarwel myn Julia!... vaarwel in Eeuwigheid?..,

Julia drukt hem, spraakloos, in haare armen. De Schout wil Vryhart met geweld los rukken. Julia worstelt.

DE SCHOUT, ***tegen de Gerechtsdienaars.***
Koomt, rukt hem met geweld!

JULIA, ***in de uiterste woede, terwyl zy Vryhart blyft omarmen en naar den Hemel ziet.***
ô Laat uw almagt spreeken!
Wil door uw bliksemvuur, mishandelde onschuld wreeken? -

Of stort met Vryhart my ook in dien afgrond neêr -
Dan vind ik zyne ziel, na ons verscheiden, weêr!...

Na een enkel oogenblik. In razerny.

Verzet en berg en duin!... verplet die waerelddwingren*!* ...
Dat beulen hen ontaard op steile rotsen slingren! ...

Buiten zich zelve en naar haaren adem hygende.

Of zend een Engel neêr! - verbryzel tyranny,
Toon ons uw grootsche magt - en maak myn' Karel vry!...

Zy bezwymt in zyne armen. Vryhart zet haar op eenen stoel. De Schout rukt hem weg.

VRYHART.
Helaas! zy sterft.

In het heen gaan met den Schout en de Gerechts-Dienaars.

Vaarwel! vaar eeuwig wel myn Kroost!

Vierde tooneel.

De Voorigen,

AMALIA, *zy neemt den schreienden Eduard by de hand, en zegt snikkende.*
Rampzaalige Eduard! wy missen allen troost!...

Eduard weent aan den schoot van zyne Moeder. Amalia doet moeite om haar by te krygen, doch vruchteloos. Zy wringt in wanhoop haare handen. Dit stilzwygende tooneel duurt eenige weinige oogenblikken.

Vyfde tooneel.

De Voorigen. De Cipiers Knecht.

AMALIA.
Ik bid u help my Vriend! help my myn moeder draagen...
Zy ligt daar magtloos neêr!

De Cipiers Knecht.
Ze is waarlyk te beklaagen.

Zy brengen Julia van het Tooneel. Eduard gaat ook meede en draagt de zakdoek van Julia, die van haaren schoot is gevallen.

Het Tooneel verandert in de Gerechtsplaats, zynde een plein, door huizen omringd. - Vooraan op de rechte zyde, zo het mogelyk is, ziet men het huis van Vryhart, als op den hoek van eene straat staande, zo dat de Gerechtsplaats van daar niet kan gezien worden. Men ziet aan beide kanten een' galanteriewinkel. In het midden, aan het einde van het Tooneel, ziet men de poort der stad, die geslooten is. Aan de linkerzyde, digt aan de poort, ziet men een groot huis, verbeeldende een tucht- of gevangen-huis - aan de rechterzyde ziet men een hoop zand. Na eenige weinige oogenblikken verzamelt het volk zich aan de linkerzyde tot voor de poort, om de rechtspleeging by te woonen; men hoort een dof gedruis, als van verscheiden mompelende stemmen: - Een arme Grysaard, met zyne Dochter, treeden van onder het volk voorwaards op het Tooneel.

Zesde tooneel.

Alle de Voorigen. De Grysaard met zyne Dochter.

DE GRYSAARD, *met droefheid.*
Kan ik helaas! dit wreed, dit vreeslyk schouwspel zien?
Myn hart is vol - het bloedt! -

Tegen zyne Dochter.

Laat ons deez' plaats ontvliên! -
Moest ik dan nog, aan 't eind' van myn rampzalig leven,
Dien braaven *Menschenvriend* door 't zwaard des beuls zien sneeven!...
En wat heeft hy misdaan? - Hy was een Vryheidsvriend...
Heeft hy, om *Vryheidsmin*, dit yslyk lot verdiend?...

ZYNE DOCHTER, *met nadruk.*
Ja, 't was een *Menschenvriend!* dit is ons vaak gebleeken,
Ach! Vader! weet gy 't nog, toen gy, door smart bezweeken,
Toen gy, door koorts by koorts, daar smachtend nederlaagt?
Herinnert ge u dien dag, toen gy geen uitkomst zaagt -
Toen wy door honger, koû, en door gebrek vergingen,
En gy my moedeloos de handen t'zaam zaagt wringen -
Daar 'k een wanhoopend oog met smart ten hemel sloeg!
Den Voeder van 't heelal, om brood, om redding vroeg!...
Toen wy ons vruchteloos tot onze vrienden keerden,
Die ons, door schampre taal, van hunne wooning weerden -
Wy hadden goed noch geld - in deezen jongsten nood -

Met bitterheid.

Een enkle duit was 't al wat ons nog overschoot!...

Toen deeze *Menschenvriend* met drift zich tot ons wendde,
Ons uit dien nood verloste, ons troostte in onze ellende. -

Met vuur.

Hy gaf ons voedsel, geld - hy laafde u keer op keer;
Door zyn menschlievenheid vondt gy uw krachten weêr.

Met nadruk.

De hemel, die gewis de waare deugd zal loonen,
Kan nog zyn groote magt tot *Vryharts* redding toonen!..

DE GRYSAARD, ***bitter.***
En nu, ter dood gedoemd, sterft hy door 't moordend staal...
ô Deugd! ô Vryheidsmin! is dit uw zegepraal!...

Zy gaan langs een' anderen weg heen.

Zevende tooneel.

Alle de voorigen. Vryhart, wiens hairen zyn opgeslaagen, even als of zy afgeschooren waren, koomt van de rechtezyde op het Tooneel, verzeld door den Scherprechter, die met het zwaard vooruit gaat. De Predikant Draayer volgt met Vryhart. Zyn bediende volgt hem met nedergeslaagene oogen. Men hoort gemompel onder het Volk. De Scherprechter geleidt Vryhart tot voor den zandhoop, legt zyn zwaard neder, en wil hem het hembd losmaaken.

VRYHART, ***met verontwaardiging.***
Raak my niet aan!

Tegen zyn bediende met standvastigheid.

Wil my deez' laasten dienst bewyzen!...

DE BEDIENDE.
Rampzaal'ge Heer!... hoe doet uw droevig lot my yzen!...

Hy maakt zyn hembdboord los, en haalt het open.

VRYHART, ***op een' bedaarden toon.***
't Is ver genoeg. -

Hy knielt voor den zandhoop, heft zyne handen ten hemel.

ô 'k Smeek voor 't laatst u om genâ,
Zyt Vader voor myn Kroost! behoed myn Julia*!*...

De Knecht blindt hem; de Scherprechter voelt aan den doek; als de Predikant het gebed begint, neemt hy zyn zwaard op; te vooren is 'er weder een woest geschreeuw onder het volk.

DRAAYER, ***zyne zaamgevouwene handen ten hemel heffende.***
Verhoor, ô Opperheer! verhoor myn nedrig smeeken!
Ach! wil de misdaad niet op deezen booswicht wreeken*!*
ô Dat zyn zondig hart van 't kwaad zy afgekeerd -
Dat hoogmoed, eigewaan, zy uit zyn ziel geweerd!

Er komt een oploop onder het Volk; zy roepen Wraak, wraak!... men hoort binnen de poort eenige harde stemmen. Draayer geeft een teken aan den Scherprechter, van nog niet toe te slaan - hy vervolgt zyn gebed.

Doe hem zyne euveldaad, zyn wangedrag beseffen!...

Achtste tooneel.

Alle de voorigen. Beaumont met zes Franschen.

Geduurende den laatsten regel wordt de poort eensslags open gerukt; Beaumont met zes Franschen, allen met ontbloote sabels, en nationaale Cocardes op de hoeden, dringen met allen spoed door het Volk. Beaumont ontrukt den Scherprechter het zwaard, beurt Vryhart op, rukt hem den blinddoek af, en omhelst hem. Men moet veronderstellen, dat het laaste geschreeuw van 't volk zo hevig was, dat niemand de overweldiging van de poort kon hooren.

BEAUMONT, *met drift*.
ô **H**emel! 't zwaard was reeds gereed om u te treffen!
Ik koom ter rechter uur!...

Hy ontrukt Vryhart zyne boeyen, en trapt die met de voeten: de Scherprechter en Draayer neemen de vlucht. Vryhart ziet met verwilderde oogen in het rond, doch eindelyk Beaumont herkennende, roept hy uit.

VRYHART tegen BEAUMONT.
Zyt gy 't, myn waardste vrind?

BEAUMONT, *zyne handen ten Hemel heffende*.
Heb dank, ô Hemel! nu ik hem nog levend vind!...

Tegen Vryhart met vuur.

Gy zyt gered, myn Vrind!.. gy hebt niets meer te schroomen,
Want 't Fransche heir zal hier zoo daadlyk binnen koomen.
'k Vernam uw vreeslyk lot - ik snelde vast vooruit -

Met deezen vriendenrei -

In verrukking.

ô Roep nu overluid!

Hy zwaait by deeze regels met den hoed, als ook het Volk en de Franschen.

De *Vryheid* triumpheert*!*... vivat de braave Franschen!

Het volk herhaalt dit en roept ook vivat de Natie.

EEN BURGER.
Laat ons verheugd te zaam de Carmagnole dansen,

Sommigen dansen in ronde kringen, en zingen het volgende Couplet.

ô Burgers zingt een vrolyk lied!
Nu gy de *Vryheid* weêr geniet -
De blydschap uit zich overluid!
Zy galmt in blyde toonen uit -
Kom zingt dan braave Batavieren!
De Vryheid leeft! de Vryheid leeft!...
Kom zingt dan braave Batavieren!
De Vryheid leeft! die blydschap geeft.

VRYHART, *met diep gevoel*.
Wat heugchlyke ommekeer! wat onverwagt geluk!

Tegen Beaumont.

Vergun dat ik van vreugd u in myne armen druk'*!*

Ten hemel wyzende, en weenende.

Gy doet, ô Opperheer! myn dankbre traanen vloeijen;
ô Gy, die *Vryheid* mint, vergruis de slaafsche boeijen!

BEAUMONT.
Dat ieder, die hier nog door ketens wordt gedrukt,

Die onder boeijen zucht, zyn' kerker zy ontrukt! -
Kom, volg my vriendenrei!...

Beaumont, Vryhart, de Franschen, en een gedeelte van het volk gaan in het tuchthuis - 'er heerscht weder stilte.

Negende tooneel.

Het Volk dat gebleeven is, JULIA, AMALIA, EDUARD.

Julia komt uit haare wooning. Amalia wil haar wederhouden, doch zy ontworstelt haar, en gaat, met eenen langzaamen tred, en mymerende, tot voor op het tooneel; zy is doodelyk bleek, en ziet verwilderd; Amalia en Eduard volgen haar.

JULIA, ***mymerende.***
Ook in 't verblyf der dooden
Vind ik myn' Vryhart niet - hy is myn oog ontvlooden!...

Zy staat in een wezenloos gepeins. Amalia staart haar met medelyden aan. - Intusschen koomt 'er een troep volk met eenige gevangenen uit het tuchthuis.

JULIA.
Wat aklig - dof gedruis!... Hoe, zie 'k een schim die waart!...

Zy tast verwilderd in het rond, vat Amalia aan, geeft een gil, en valt op de bank van een stoep neder. Amalia neemt haar in haare armen. Eduard weent aan haaren schoot.

AMALIA, ***met bittere droefheid.***
Haar herssens zyn ontsteld!... wat rampen op deeze aard!

Amalia staat met den rug naar het Tooneel, zo dat zy niet kan zien, wie 'er aankoomt.

Tiende tooneel.

Geduurende den voorgaanden laatsten regel koomen de overige gevangenen, met Vryhart, Beaumont, de Franschen en het volk uit het tuchthuis; het volk roept weder met gejuich, vivat de Natie! vivat de Franschen! en gaan met de gevangenen heen. Intusschen treeden Vryhart en Beaumont een weinig voorwaarts op het Tooneel.

VRYHART, *met diep gevoel*.
Aan u alleen heb ik myn leven nu te danken!
Myn hart gevoelt uw trouw.

Met eene afgebrookene stem.

Myn tong uit flaauwe klanken!

Na een oogenblik stilzwygens.

'k Verlang zoo naar myn Kroost, naar myne Julia!
Vergun my, beste Vriend! dat 'k naar myn wooning ga.

BEAUMONT.
'k Gaa meê met u...

Zy naderen het huis waar Julia op de stoep zit.

Wat 's dit, bedriegen my myne oogen?
Zie ik uw Gade en Kroost!...

VRYHART, *naderende*.
Hoe wordt myn hart bewoogen! ...

BEAUMONT, *hy staat achter Amalia*.
Amalia!...

AMALIA.
Wat stem!..

Zy keert zich om, Beaumont in de armen vallende.

hoe gy!... en ook myn Vader!...

Wat vreugd!...

Eduard loopt naar Vryhart, die hem omhelst, als ook Amalia. Julia leunt met haar hoofd tegen de post van de deur, in eene wezenlooze houding. Vryhart drukt haar met drift in zyne armen.

JULIA, ***verschrikt.***
Ik zie zyn schim!...

VRYHART, ***met droefheid.***
Geliefde! erken my nader!

Julia ziet hem wezenloos aan. In vertwyffeling.

Haar herssens zyn ontsteld!... ô doodelyk verdriet!..
Ach, beste Julia! herkent ge uw' Vryhart niet?...

JULIA, ***mymerende. Zy staart Vryhart sterk aan.***
'k Zie dan in 't einde uw schim'... 'k bleef lang naar haar verlangen.

In eene mymerende verrukking.

ô Nader my!... ik zal u in myne armen vangen!...

Zy strekt haare armen uit, Vryhart snelt daarin.

BEAUMONT.
Uw Vryhart leeft! ... hy leeft, hy 's niet in 't graf gedaald...
Hy werd door my gered ... de Vryheid zegepraalt!...

VRYHART, ***hy rust met zyn hart op dat van Julia.***
Met tederheid.
Keer tot u zelve weêr! myn hart klopt 't uwe tegen -
ô Voel dat teder hart op 't uwe zich beweegen!...

Hy drukt haar spraakloos in zyne armen.

JULIA, ***koomt tot zich zelve, opent de oogen en roept uit.***
Hoe, Vryhart! leeft gy nog?...

Zy ziet in het rond.

Hoe, Fredrik! gy ook daar?...

BEAUMONT.
Ik heb myn' vriend ontrukt aan 't nypend doodsgevaar!
De Vryheid zegeviert.

JULIA, ***zich uit de armen van Vryhart losrukkende, staat yllings op, treedt tot voor op het tooneel, en knielt. - Haare handent en Hemel heffende.***
Heb dank, ô Opperkoning!
Myn gantsche hart dankt u voor deeze gunstbetooning! -
Gy toont, ô Opperheer*!* hoe gy de *Vryheid* mint! -
Hoe de *onschuld* steeds, in U, een troost en redder vindt.

Zy staat op. Tegen Beaumont.

Lees in myn hart! ik kan uit dankbaarheid slechts weenen.
Gy, gy zyt de Engel, my reeds in myn' droom verscheenen!..

AMALIA, ***tegen Beaumont met gevoel.***
ô Dierbre Fredrik! die myn vader hebt gered,
En door uw *Vryheids-min* de Dwinglandy verplet -
Hoe dankbaar, vol gevoel, klopt u myn hart nu tegen!

In verrukking.

Ge ontrukt ons aan den dood - gy brengt ons Vryheid-zegen...

Elfde tooneel.

De Voorigen.

Men ziet de Franschen met Muziek de poort binnen trekken, zy slaan aan de rechte zyde van het Tooneel af. Men hoort het volk weder vivat de Natie! vivat de Vryheid! vivat de Franschen! enz. roepen. Het volgt hen.

BEAUMONT, ***tegen Vryhart, terwyl de Franschen voorby getrokken zyn.***
Hoe heerlyk is deez' dag, nu Vryheid triumpheert,
Nu slaverny en dwang ligt in het stof verneêrd!...
Koom Vriend! koom, wil met my naar uw verlossers snellen:
Gy werdt door hen gered - wy moeten hen verzellen!

Twaalfde tooneel.

De Voorigen.

Terwyl Vryhart en Beaumont willen heen gaan, trekken 'er weder Franschen, met hunnen Generaal aan het hoofd, binnen. - Ondertusschen dat zy voor een gedeelte voorwaarts op het Tooneel optrekken, koomt 'er van ter zyde, voorby de wooning van Vryhart, een Maagdenstoet, allen in het wit gekleed, met bloemenkransen om het lyf, met een nationaalen strik vast gehecht, en gevlochten lauwer of denne kransen op het hair, den Franschen, met Vaandels slaande trommen en musiek, te gemoet. Zy speelen de Marseillaansche mars en omringen de Franschen, De Generaal, en alle anderen, geeven door tekenen hunne dank-

baarheid te kennen. - Vryhart, Beaumont, Julia, Amalia en Eduard drukken alle hunne blydschap op verschillende wyzen uit. Vryhart neemt Eduart in zyne armen om hem te doen zien. De Franschen schaaren zich onmerkbaar aan de linkerzyde van het Tooneel, de Maagdenstoet aan de rechter zyde tegen over hen.

Dertiende tooneel.

ALLE DE VOORIGEN. Er koomen eenige Burgers, van buiten de poort, dragende een' boom op hunne schouderen. Zy leggen denzelven voor den zandhoop neder.

VRYHART, *tegen de Franschen met dankbaarheid, terwyl 'er een oogenblik stilte is*.
ô **G**y hebt my gered' ... men juicht van alle kanten.

De Generaal vraagt door een teken aan Beaumont, of dit Vryhart is - waarop hy hem de hand toereikt, en hartelyk drukt. Beaumont zegt hem in stilte, dat daar zyn Vrouw en Kinderen zyn, waarop hy Julia en Amalia ook de hand drukt, de kleine Eduard in zyne armen neemt en omhelst. - Geduurende dit stilzwygende Tooneel, neemen de Burgers den Vryheidsboom op, en planten dien in den hoop zand.

EEN BURGER.
Hier, Burgers! moeten wy den *Vryheidsboom* nu planten:
Dit plekje was 't tooneel der wreedste dwinglandy,
Dat dit nu 't dankaltaar der achtbre Vryheid zy!...

Hier wilde men, voor *'t laast*, een Vryheidsvriend verneêren,
Hier zagen wy, voor *'t eerst*, de Vryheid triumpheeren!...

Wanneer de boom geplant is, trekken de Maagden, hand in hand dansende, om denzelven, als ook de Burgers, de Fransche Generaal, Vryhart, Beaumont, sommige Franschen, en het Volk, dat toevloeit. Het Tooneel kan niet te vol zyn, indien de verwarring slechts voorgekoomen worde.

Veertiende tooneel.

Geduurende de volgende Aria, ziet men, in de twee Galanterie of Fransche winkels, Nationaal lint en cocardes te koop hangen. - Dit kan nog een klein onderwerp geeven voor het Ballet, waar mede dit stuk eindigt.

De MAAGDENSTOET zingt.

Wijs: *Ah ca ira.*

Ha! .... dat gaat goed!.... dat gaat goed!.... dat gaat goed!....
Eêlaarte en braave Burgerstoet!
Ha! .... dat gaat goed!.... dat gaat goed!.. dat gaat goed!....
Nu men de Vryheid hier begroet;
Despooten! ziet dit siddrend aan!
Uw val doet dankbre toonen slaan.
Ha!.... dat gaat goed! .... dat gaat goed! .... dat gaat goed! ....
Dus juicht de braave Burgerstoet.
Ha! .... dat gaat goed! .... dat gaat goed! .... dat gaat goed! ...
Nu men de Vryheid hier begroet.

De Dwinlandy ligt neêrgeveld,
En Vryheid houdt alleen het veld:
ô Stort een' dankbren traanenvloed,
Wyl u geen slaafsche boei meer knelt!
Ha! .... dat gaat goed! .... dat gaat goed! .... dat gaat goed! ....
Eêlaarte en braave Burgerstoet.
Ha! .... dat gaat goed! .... dat gaat goed! .... dat gaat goed! ....
Nu men de Vryheid hier begroet! ....

Ha! .... dat gaat goed! .... dat gaat goed! .... dat gaat goed! ....
Men juicht de Franschen wellekoom.
Ha! .... dat gaat goed! .... dat gaat goed! .... dat gaat goed! ....
Men plant den schoonen Vryheidsboom!
Men galmt alom het bly hoezee,
En gryzaarts, kindren juichen mêe: -
Ha! .... dat gaat goed! .... dat gaat goed! .... dat gaat goed! ....
Men danst den Vryheidsboom in 't rond,
Ha! .... dat gaat goed! .... dat gaat goed! .... dat gaat goed! ....
ô Blyde en heuchelyke stond!
Men draagt het nationaale lint
Van 't Volk, waardoor men redding vindt;
Elk Burger juicht met hart en mond,
Daar eendracht hen op 't naauwst verbindt.
Ha! .... dat gaat goed! .... dat gaat goed! .... dat gaat goed! ....
Men heet de Franschen wellekoom,
Ha! .... dat gaat goed! .... dat gaat goed! .... dat gaat goed! ....
Men plant den schoonen Vryheidsboom.

Tegen Vryhart.

Ha! .... dat gaat goed! .... dat gaat goed! .... dat gaat goed! ....
Gy Vryhart! laagt voor 't zwaard gebukt:
Ha! .... dat gaat goed! .... dat gaat goed! .... dat gaat goed! ....
Maar zyt nu aan den dood ontrukt!
En, nu uw onschuld zegepraalt,
Wordt gy door 't volk met vreugde onthaald,
Ha! .... dat gaat goed! .... dat gaat goed! .... dat gaat goed! ....
Gy die door ketens wierdt gedrukt,
Ha! .... dat gaat goed! .... dat gaat goed! .... dat gaat goed! ....
Gy zyt uw' kerker nu ontrukt!
Gy treedt met roem en glans en eer;
En arm en ryk juicht keer op keer -
Gy gaat niet meer als Slaaf gebukt!
Gy vindt hier grootsch uw rechten weer.
Ha! .... dat gaat goed! .... dat gaat goed! ... dat gaat goed! ....
Gy die door boeijen werdt gedrukt,
Ha! .... dat gaat goed! .... dat gaat goed! .... dat gaat goed! ....
Gy zyt uw' kerker nu ontrukt! ....

Na deeze Aria roepen allen: vivat de Natie!... vivat de Franschen!... vivat de Vryheid... en zwaaijen allen met de hoeden.

Einde van het vyfde en laaste Bedryf.